

Polemica din jurul revistei Tribuna

Cultura română vie – acasă

Mircea Arman este absolvent al Facultății de Filologie, care și-a dat doctoratul cu domnul profesor Mircea Muthu și este licențiat și în drept. A publicat volumele *Poezia ca adevăr și autenticitate* (2002), *Despre divin, poetic și filosofic în gândirea preplatoniciană* (2004), *O istorie critică a metafizicii occidentale* (2007). E cunoscut ca autor al traducerilor din Martin Heidegger, *Ființă și timp* (1994), în colaborare cu Dorin Tilinca, *Timp și ființă* (1995) și *Fiire și timp* (2001). Este membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Mircea ARMAN

La sfârșitul anului trecut, Mircea Arman a câștigat, prin concurs, postul de redactor-șef al revistei Tribuna. În primul număr al acestei foi de cultură naționale, în editorialul intitulat sugestiv *Noua Tribuna*, noul redactor-șef al acestei vechi și prestigioase publicații, dl. M. Arman declară, din capul locului, intenția programatică de a transforma revista într-o tribună națională de propagare a valorilor națiunii române: „De la o gazetă gândită a fi, în esență, un rezonator al valorilor și autorilor transilvăneni, poate mai restrâns, clujeni, Tribuna trebuie să devină, cu adevărat, o tribună națională”. Până aici totul e scris fără reproș, căci e limpede faptul că publicațiile culturale de patrimoniu ce apar pe tot cuprinsul țării nu e salutar să fie transformate în foi locale, lipsite de personalitate – cum a fost Tribuna de până în acum mai bine de o lună – riscul fiind împotmolirea în provincialism.

Rândurile următoare ar fi semnate de oricare dintre prestigioșii conducători ai vechilor publicații românești, neînregimentate grupului de comentatori insolenți, fără operă, care conduc, de mai bine de douăzeci de ani, cultura română: „Nu ne interesează găștile, afinitățile sau coteriile literare, ne interesează valoarea, deschiderea, patriotismul adevărat bazat pe valorile naționale și europene”. Din nou, absolut corect, autorul editorialului notează următoarele: „Cultura română se află la un moment de răscruce al existenței ei. Nu cunoaștem o perioadă mai tulbură, mai lipsită de elementul valoare decât cea pe care o trăiește cultura noastră după Revoluția din 1989”.

Nu credem să fi existat o perioadă mai tulbură – cu excepția perioadei stalinisto-dejiste – decât cea post-decembriștă, în care s-a instalat o criză a valorilor și a modelelor de o gravitate evidentă, iar creatorii au fost îmbrânciți în marginea societății românești. În continuare,

Mircea Arman susține că „valorile trebuie recunoscute și promovate, impostura și autosuficiența păguboasă căreia i se mai zice «prostie cu ștaif» trebuie arătată și dezavuată. Nu există deținători ai adevărului absolut și nici promotori de valori certe, această confuzie uriașă o pot face doar cei mânați de setea de putere și arghirofilie”. Ce face, în continuare, Mircea Arman? Cu seninătate și detașare, calcă pe un teren minat. E drept că o face aluziv, suficient de transparent însă, ca unii dintre cei avizați să sară ca arși: „În cultura noastră acest mod de a privi lucrurile aparține unor epigoni ai lui Constantin Noica”.

În nr. 250, urmează un alt editorial, incendiar, subiectul acestui text armanian fiind „falșii profeti”, care vin „îmbrăcați în mantia filosofiei”; inițiatii înțeleg, desigur, că este vizat același grup de comentatori, autori de jurnale, însemnări sau eseuri, în frunte cu autorul jurnalului pălînșian și eseistul H.R. Patapievici, care a întocmit, în grabă, o „nouă tablă de valori acceptate” și l-a expediat pe Mihai Eminescu în sintagma „cadavrul din debara”, afirmând că „steaua lui Eminescu a apus” (*România liberă*, 15 ianuarie 2000).

Într-un editorial care ne uimește, publicat în *România literară* (8 februarie 2013), președintele Uniunii Scriitorilor din România, Nicolae Manolescu, încearcă să-l pună la colț pe coji de nucă pe neînregimentatul Mircea Arman, care a îndrăznit să se atingă de citadela oficializată a culturii și literaturii române vii, guvernată de grupul liicean. Limbajul folosit de domnul profesor? În opinia d-sale, dl M. Arman este „diletant, veleitar fără operă și fără conștiință literară, băiat de mingi într-un partid politic” etc.

Urmează un interviu, de fapt, o replică de fiară încolțită a domnului M. Arman, publicată în *Cotidianul* (11 februarie 2013). Câteva declarații sunt, evident, inacceptabile și constituie rodul furiei, în mod cert, ulterior regretate; dacă facem abstracție de tonul intempestiv, dl Arman are, în câteva puncte esențiale, dreptate.

Apoi este dat publicității un protest elaborat de „un grup de inițiativă”, în componența căruia intră Doina Cetea, Ion Mureșan, Marta Petreu, Adrian Popescu, Mircea Popa, protest asumat, între timp, de alți scriitori. Dacă recitești textul protestului, vei vedea că, la un moment dat, este invocată conducerea filialei Cluj a UR. Din câte știu, nici unul dintre semnatarii inițiali, cei cinci, nu este membru al conducerii

filialei. Interesant e că Irina Petraș, președintele Filialei Cluj aUSR, refuză să semneze protestul, după cum a refuzat explicit și subsemnata. Citind protestul, nu știu de ce nu m-am putut debarasa de tonul auzit în literatura epocii staliniste; o seamă de colegi îl pun din nou la colț pe coji de nucă pe dl Mircea Arman. E totuși vorba de un membru alUSR.

Să recapitulăm. Un membru al Uniunii Scriitorilor din România, în urma unui concurs inițiat de Consiliul Județean Cluj, a câștigat un proiect editorial și și-a propus să renască revista *Tribuna*. Cum poate fi justificată reacția unor colegi, membri aiUSR? Din ce motive, nici unul dintre ei n-a inițiat un protest atunci când din paginile aceleiași *Tribuna* erau atacați – într-un limbaj ce l-ar concura pe cel caracteristic *Săptămânii* barbiene – importanți scriitori ai Ardealului? Oare din ce motive nici unul dintre semnarii actualului protest n-a lansat pe circuitul presei naționale un comunicat în care să apere de atacuri imunde mari scriitori, artiști și intelectuali români, acuzați, pe toate canalele media, fără dovezi, că au colaborat cu securitatea: Adrian Marino, Nicolae Breban, Mihnea Berindei sau Mihai Botez? Cartea bine documentată a lui Gabriel Andreescu – *Cărturari, opozanți și documente. Manipularea Arhivei Securității* – este edificatoare în acest sens. Într-o analiză, nuanțată și incendiară, Virgil Nemoianu, citat și altădată, se întreba: „De ce plânge lumea aproape în unanimitate de calitatea deplorabilă, joasă, a păturilor politice din România? Nu cumva, zic eu, tocmai din cauza decimării sălbatice a elitelor, continuată prin auto-exilarea valorilor naționale? (...) Cum se face că loviturile abuzive, violente s-au îndreptat și se îndreaptă prin excelență împotriva generației celei mai europene, celei mai echilibrate pe care a cunoscut-o România în secolul XX? Cât de periculoasă este stărpirea valorilor în numele unor adevăruri inchizitoriale simpliste și totodată cam dubioase?”

Oare din ce motive scriitorimea românească nu s-a solidarizat, cu aceeași rapiditate și eficiență, ca să-și apere valorile ce aparțin „generației celei mai europene, celei mai echilibrate pe care a cunoscut-o România în secolul XX”, valori atacate sistematic în epoca post-decembristă? De ce scriitorii români, solidarizându-se, nu-și apără valorile de tăvălugul consumismului, al mediocrizării și tabloidizării, impuse ca stil de viață? De ce anume le este frică scriitorilor ardeleni? De renașterea revistei *Tribuna*? De renașterea valorilor naționale, care au fondat națiunea română modernă, valori, pe care scriitorii români nu s-au grăbit câtuși de puțin să le apere în ultimii mai bine de douăzeci de ani?

Cum își apără valorile fondatoare ale Imperiului Rus scriitorii, prozatorii, intelectualii, academicienii și profesorii ruși de epoca trivializării, a consumismului și mediocrizării programatice, ascunse, uneori, sub masca așa-zisei globalizări sau a post-modernismului, interpretat abuziv, toate laolaltă menite să saboteze identitatea unei națiuni? O cultură imperialistă, de veche tradiție, ca cea rusă, care îi are în epicentrul ei pe coloșii Pușkin, Dostoievski și Tolstoi, o cultură recunoscută și respectată pe întreg mapamondul, procedează dezarmant de simplu: își solidarizează vârfurile și aduce conceptul de literatură națională alături de... cel de

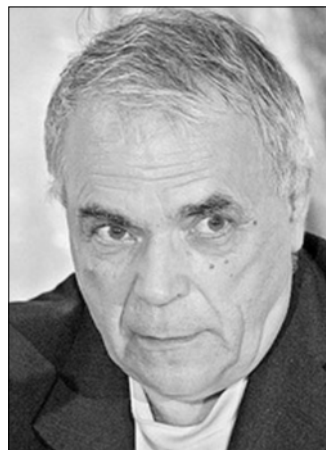
securitate națională! Citind eseul doamnei profesor Livia Cotorcea (*Contemporanul* nr. 2, 2013), veți afla nu puține lucruri, între care felul în care domnul profesor Igor Ivolghin, la o masă rotundă moderată de d-sa și intitulată *Literatura națională și securitatea națională*, a lansat un „semnal de alarmă”, o „provocare și un avertisment”, „trimise televiziunilor, revistelor, ziarelor, școlilor și, nu în ultimul rând, guvernului”. Straniu e că nici unuia dintre colegii d-sale nu i-a trecut prin cap să-l acuze pe poetul Ivolghin de patetism, „predispoziții pentru exces”, nici de „insistența nebună în promovarea unor cauze care au izbândit deja”. Nici „băiat de mingi într-un partid politic” nu l-a numit nimeni. Nici unuia dintre colegii ruși nu i-a venit ideea să facă un protest „energic”, pentru a-l „linșa” public sau pentru a-l „ucide” în efigie pe poetul Igor Ivolghin, președintele Fundației „F.M. Dostoievski”.

Ce fac majoritatea scriitorilor români? De mai bine de douăzeci de ani se devorează între ei. Între timp, romancierul, poetul și prozatorul – creatorul român, din opera căruia se hrănește și prosperă inclusiv comentatorul – au dispărut din cetate. Da, ne-am trezit acasă, în exil. *În viața literară românească există găști care se sfâșie între ele.* Ferească-te Dumnezeu să nu accepți, vorba lui H.R. Patapievici, „noua tablă de valori acceptate”. Ferească-te Dumnezeu să nu accepți înregimentarea sau să mârâi la adresa acelei table. Ferească-te Dumnezeu să pomenești vechea tablă de valori europene, în care a fi european înseamnă, în primul rând, a fi tu însuși, adică a fi român și a-ți conserva identitatea, specificul național, despre care excelentul și inegalul scriitor Mircea Cărtărescu scrie, fără să tresară: „N-am crezut niciodată în specificul național”.

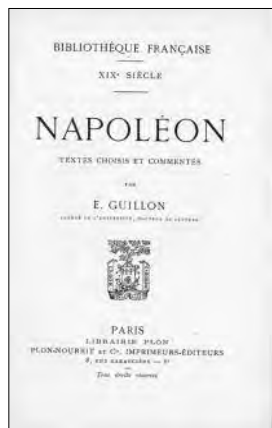
Pe scurt, noi am dori, din colțul nostru, ca forțele literare ale Clujului și Ardealului să se anime în cu adevărat realele și acutele probleme ale culturii de astăzi. Biata revistă *Tribuna* a avut și sub regimul comunist, dar și după Revoluție, o soartă ingrată; a jucat, mai degrabă, un rol secund. Noi, de aici, din capitală, ne-am dori ca marile reviste tradiționale ale Ardealului să reprezinte cu adevărat spiritul Ardealului dintre cele două războaie. Să-i dăm, totuși, o șansă dlui Mircea Arman și Consiliului Județean Cluj să încerce să pună pe picioare o importantă și necesară *Tribună* a Ardealului românesc.

Aura CHRISTI

* Articol transmis redacției de autoare.

Napoleon Bonaparte prozator

Viitorul împărat al francezilor avea doar 21 de ani când a scris acest text. Este o povestire cu temă orientală, de felul celor pe care ni le-au lăsat Voltaire și abatele Voisenon. Se distinge prin claritate, dinamism și folosirea de imagini sugestive. Am găsit-o în volumul „Napoleon” din seria „Bibliothèque Française” (care s-a vrut o galerie a autorilor francezi), tipărită la PLON-NOURRIT et Cie, IMPRIMEURS-ÉDITEURS, Paris.

Personajul principal, impostorul Hakim, le este cunoscut cititorilor de astăzi din opera lui Jorge Luis Borges (narațiunea „Profetul mincinos Hakim din Merv” din volumul „Istoria universală a infamiei”).

MASCA PROFET

Era în anul 160 de la Hegira și Mikadi domnea la Bagdad. Sub acest suveran luminat și generos imperiul arab cunoștea o mare înflorire și avea parte de pace. Respectat și temut de vecini, Mikadi se îngrijea de propășirea științelor, când liniștea fu tulburată de Hakim, care, din îndepărtatul Korasan, a început să-și facă adepți în toate provinciile imperiului. Înalt de statură, Hakim era un orator impetuos. Spunea că este trimisul lui Dumnezeu. Predica o morală curată, care plăcea mulțimii. Egalitatea de rang și de avere era tema principală a predicilor sale. Poporul se aduna sub steagurile lui. Hakim avea o armată.

Califul și marii dregători ai imperiului încercau să înăbușe în fașă această răscoală periculoasă. N-au reușit. Trupele lor au fost învinse de mai multe ori și puterea lui Hakim creștea pe zi ce trece.

Dar, o boală cumplită, cauzată de oboseala războiului, l-a desfigurat pe profet. Nu mai era acum bărbatul cel mai frumos dintre arabi. Trăsăturile lui nobile și severe, ochii mari și plini de foc făcură loc unui obraz sluțit. Își pierduse și vederea.

Această schimbare putea să scadă mult entuziasmul adepților săi. De aceea s-a hotărât să-și ascundă fața cu o mască de argint. Așa li se arăta acum mulțimilor. Nu-și pierduse puterea de a le impresiona. Vorbea ca înainte și i-a făcut pe oameni să creadă că și-a pus masca de argint pentru ca ei să nu fie orbiți de strălucirea feței sale.

Își puna din nou mari speranțe în delirul celor pe care reușea să-i înflăcăreze, când, după pierderea unei bătălii, situația lui s-a înrăutățit brusc.

Numărul adepților sectei sale scădea simțitor. A început să scadă și zelul celor care continuau să creadă în el.

Genialul conducător de armate și om politic a fost dăruit și cu un remarcabil talent literar. Acesta se vede în strălucitele sale proclamații, mesaje și discursuri, în corespondența de la Sfânta Elena, în lucrările de istorie militară, precum și în puținele scrieri beletristice care ne-au rămas de la el, cum este scurta povestire „Masca profet”.

Stendhal, Balzac, Sainte-Beuve, Hugo și Maupassant au apreciat mult scrierile lui Napoleon. De asemenea Adolphe Thiers, în a sa „Histoire du Consulat et de l'Empire”.

Prezentare și traducere
Alexandru MĂLĂESCU

Fortăreața în care se găsea acum urma să fie împresurată curând de trupele califului, iar garnizoana era mică. Trebuie să pieri, Hakime, altfel vei cădea în mâinile dușmanilor!

Și-a strâns în pripă oamenii și le-a vorbit astfel: „Iubiți credincioși, noi, cei pe care Dumnezeu și Mahomed ne-a ales să refăcem imperiul și să fim mai buni, nu trebuie să ne temem de numărul dușmanilor! Astă-noapte, pe când voi dormeați, m-am prosternat înaintea Domnului și i-am spus: Tată ceresc, care m-ai ocrotit atâta vreme, ți-am greșit, eu sau ai mei, de ne părăsești acum? O clipă mai târziu am auzit o voce care mi-a spus: - Hakime, numai cei care nu te-au părăsit îți sunt cu adevărat prieteni. Ei sunt aleșii și ei vor împărți cu tine bogățiile trușășilor tăi dușmani. Așteaptă să se ridice luna nouă, sapă șanțuri largi și dușmanii tăi vor cădea în ele ca muștele amețite de fum.”

Curând șanțurile sunt săpate. Unul din ele este umplut cu var și pe marginea lui sunt așezate căzi pline cu băuturi spirtoase.

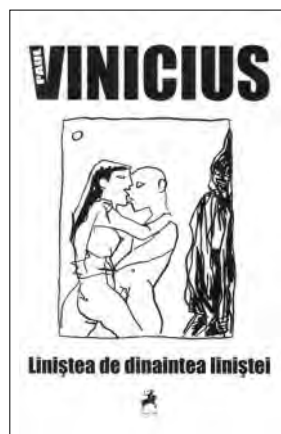
După această pregătire urmează o masă comună. Beau cu toții același vin și mor apoi cu aceleași simptome. Hakim le târăște trupurile în șanțul umplut cu var, care le mistuie. Dă apoi foc licorii spirtoase și se aruncă și el.

A doua zi, ostașii califului vor să atace, dar se opresc la vederea porților deschise. Pătrund apoi cu grijă în fortăreață și nu găsesc acolo decât o femeie, iubita lui Hakim, care i-a supraviețuit. Astfel a sfârșit Hakim, cel supranumit Durhai, cel pe care adepții l-au crezut înălțat la cer împreună cu luptătorii săi.

De necrezut! Iată până unde poate merge patima pentru celebritate!

Poezia alcoolului

Poezia alcoolului are state de prestație măgulitoare în literele românești, de la Dimitrie Stelaru cel intrat în legendă la Nicolae Labiș, doborât de „pasărea cu clonț de rubin”, și la mai junii Mariana Marin, Ioan Flora, Ioan Es. Pop, Ion Mureșan. E o emanație a unei stări speciale în care conștiința luptă cu informul acesteia, precum cu o stihie fiziologică, dar totodată o „iluminare” *sui generis*, încercând a o capta în imagine, în vibrație comunicabilă. Uneori disciplina reușește să domine (să nu uităm frazele riguroase formulate de un Edgar Poe sau de un Baudelaire). Alteori dispoziția bahică intră în scenă de-a dreptul, cu rupturile de sens, cu nebuloasa ei stranie, nemaiavând puterea unei disciplinări, nădăjduind a fi acceptată drept o confesiune specială. E o erupție a unei crize coincidente cu o beatitudine, a unei eliberări coincidente cu o servitute euforică. O frământare dinlăuntrul ființei care înalță fanionul unei dolorice armonii.

un destin infelice.

Ce se întâmplă cu (Paul) Vinicius? D-sa pare a reface legătura cu zona Stelaru, cea a licorii magice care cuvîntează ca-n transă, nepăsătoare la convenții. Poetul are aerul a oficia cu o crispată grandoare propriul său solipsism: „în țara vinicius chiar și dimineața cade noaptea./ iar în rest/ mult prea mult/ zgomot de inimi”. Localul devine o țară, excesul e suveran, grijile materiale curente nu contează, animalele iau locul oamenilor, diferențele dintre zi și noapte se suspendă, sentimentele emană o rumoare similară cu cea a petrecăreților: „în țara vinicius nu găsești picioruș de cangur./ vara este iarnă și iarna e tot iarnă./ acolo totul miroase a fum de țigară/ și *nenia* mari beau peste măsură”. Impresia este a unui imaginar dual. Pe de-o parte izvorît din stricta dereglare a subiectului, pe de alta, scăpat fiind oricărui autocontrol, dobîndind un aer obiectiv, aidoma unui șir de fantasme onirice. Străduințele autorului de a-și rîndui, alinia, organiza cît de cît notațiile sînt aproape zadarnice. Ele nu izbutesc a împiedica halucinația, de cele mai multe ori substanțială liric, să se impună cu forța drept atmosferă generală a discursului. Totul e dezlinat, descusut, rățăcit într-un nonsens existențial care n-ar mai avea nevoie de nonsensul expresiei (aceasta se ivește de la sine, prin

simplică transcripție a crizei orgiastice): „zile de gudron/ țigări umede/ piele vînată de înecat/ sub ploaia fără conținut/ fără sfîrșit/ fără predicat”.

În acest context ironiile se impalidează, vulgaritățile își reduc accentul, fulgurațiile luminoase (chipuri ale unei lumi abolite) alternează cu senzațiile declinante. Un poem caracteristic este cel ce evocă o remarcabilă predecesoare (*șapte zile de iarbă după madi*). Emoția, subiacentă, însă constituind totuși cel mai însemnat vector al acestei producții, e dată de incapacitatea de-a articula atitudinile obișnuite, logica relațiilor, cutumele comunicării nu printr-un program al dereglării ci măcar printr-o reținere asumată reflex. Absurdul pare a veni de la sine. Intenția unui omagiu adus lui Mihai Șora se încheiază în pasta delirului: „cel mai frumos păr/ pe care l-am văzut vreodată/ nici măcar chip/ nu avea./ dar nici eu/ mîini/ care să-l fi putut/ mîngîia”. Firul poemului cedează. Un talmeș-balmeș de frînturi îl cuprinde, ca și cum un ins turmentat l-ar întrerupe, clipă de clipă, pe un orator, luîndu-i locul cu spusele sale fără șir, oratorul și cel care-l bruiază fiind una și aceeași persoană: „Dragostea mea/ de-ai putea vedea și tu: din dărîmături/ descompunere/ scrum/ și scîncet/ castanul din fața ferestrei/ (într-o singură/ bezmetică noapte)/ a izbucnit în flori/ afară încă sîngele curge/ larg/ negru/ liniștitor./ mi-e groaznic de do/ de ti/ sper/ să// nu”. Vorbirea ea însăși se scurtcircuetează. O restrîngere perplexă, un reflex dureros, anesteziat în răstimpuri doar de uimiri tîrzii, reprezintă scutul împotriva sa însuși a poetului „împușinat”, care, recurgînd la pluralul tagmei alcoolice, se întreabă: „ce-om face noi pe-acolo (prin ținuturi/ cu faptele noastre tocite, cu făpturile noastre rîncede și atît de lesne de uitat”. Spre a-și răspunde, pierdut în sublimă iresponsabilitate: „zău, nu am habar”. Vinicius e un poet de-o intensitate cu nimic inferioară celei pe care o vădește atît de mediatizat azi, pe bună dreptate, Ion Mureșan.

Gheorghe GRIGURCU

* Paul Vinicius: *Liniștea de dinaintea liniștei*, Ed. Tracus Arte, 2011, 136 p.

În jurul metamorfozei purpurii a lui G. Călinescu

„Cred că problema compromisului în literatură trebuie privită exact invers de cât a fost privită până acum. Cred că publicul în sensul larg al cuvântului, inclusiv criticii literari, ar trebui să-i blameze pe cei care se fac vinovați de ingerințe de orice fel în actul creației, și nu pe scriitori”.

Alex Ștefănescu

Au trecut două decenii și mai bine de la „revoluția din decembrie '89”, timp suficient pentru critica și istoria literară de a întreprinde, în sfârșit, o serioasă examinare și analiză a celor patruzeci de ani de dictatură așa-zis „democrat-populară” în care cultura și literatura română au fost obligate, sub forme care mai de care mai aberante, să subziste. Or, ce constatăm? Academia Română și institutele ei de specialitate, ca să nu mai vorbesc de universități și alte organisme cu sarcini de serviciu în materie n-au întreprins aproape nimic temeinic în acest sens, mulțumindu-se să perpetueze, prin vocea unor intelectuali apolinici, pentru a nu le spune apolitici (citește *nostalgici*), judecăți de valoare și examinări evaluative menite mai curând să escamoteze tensiunile de pe un front gata oricând, după părerea lor, să fie crunt răvășit de explozii incontrolabile. În afara unor inițiative oarecum particulare venite din partea unor critici și istorici literari onești (de cele mai multe ori în afara sferelor de putere exercitate din interiorul unor oficine sau surse mediatiche „independente”), recuperarea și restituirea literaturii de samizdat sau doar „de sertar”, contribuția literară a „rezistenților”, ca să nu mai vorbesc de literatura exilului, rămâne pentru aceleași instituții populate cu inși de vădită reluctanță un deziderat uneori de-a dreptul fantezist.

Mă opresc deocamdată aici cu exprimarea deschisă a unor atari opinii reflectând o situație ce se poate observa oricând cu ochiul liber, și deschid, poate cu mai mult folos, o discuție despre unul dintre cei mai apropiați și mai devotați sprijinitori ai regimului comunist, criticul de mare amplitudine intelectuală, dar și de mare fariseism doctrinar, G. Călinescu. Escamotat și deturnat de o serie de emuli încă în viață, cazul lui de trădare intelectuală – unul dintre cele mai „ciudate” ideologic, dar de la care s-ar putea porni o temeinică analiză a unui pseudo-fenomen literar-istoric – continuă să rămână deschis.

„Societatea burghezo-moșierească” îi oferise lui G. Călinescu, în deceniul anterior instalării cu tancurile la București a comunismului, posibilitatea să se formeze temeinic în școlile ei; să publice și să se afirme în periodicele timpului aceuia (când el nu mai contenea să-l laude fără nicio

rezervă pe Regele Carol al II-lea) deopotrivă ca un mare romancier, dar și ca un excepțional critic și istoric literar. Să nu uităm că masiva *Istorie a literaturii române de la origini până în prezent* (1941), operă de un excesiv subiectivism, fără de egal în epocă, făcuse din Călinescu una din vocile critice cele mai temute, dar și respectate. Scrisă în spirit elitist și batjocorind tezismul popular socialist sau național și minimalizând pe scriitorii „angajați”, indiferent de tendință, în paginile ei, aprecia recent extrem de pertinent regretatul Alexandru George, G. Călinescu „își arăta disprețul pentru «vulg» și pentru orice formă de colectivism”. Nu întâmplător, noii lui ocrotitori, începând cu 1947, când a aderat încă din primele zile cu înflăcărare la comunism, au refuzat cu îndărătnicie, mult timp chiar după moartea scriitorului, până în 1982 (!), să-i retipărească monumentală lucrare, opera sa fundamentală probabil. Cărat în „delegații” și purtat în chip de moaște alături de „tovarăși” la Moscova, Leningrad și Kiev (în arhiva păstrată de Vera Călinescu se mai pot vedea și astăzi două caiete care dovedesc cum s-a străduit în acei ani Călinescu să învețe limba rusă!), dar și în China populară până la Marele Zid de la Fluviul Galben, într-o clipă de euforie, potrivit gurilor rele, autorul *Vieții lui Mihai Eminescu* (1932) și al *Enigmei Otiliei* (1938), al *Principiilor de estetică* (1939) sau al lui *Șun...* (1940), nu s-ar fi sfiit să spună că „ultima ocupație rusească este pentru noi românii o nouă «descălecare»”. Cert e că, ajuns conjunctural, încă din 1946, șef al Partidului Național Popular (tovarăș de drum al PCR-ului cu care va și fuziona ceva mai târziu în cadrul Frontului Democrației Sociale), după unele mărturii, G. Călinescu nutrea în secret dorința de a-i lua locul ca lider comunist chiar lui Gheorghiu-Dej... Recompensat de tovarăși, în orice caz, cu titlul de academician, unde îl avea coleg de bancă pe Leonte Răutu, principalul ideolog al partidului unic, deputat în Marea Adunare până la moarte (1965), director al Institutului de Istorie Literară și Folclor ce mai târziu îi va purta numele, „varză călită” – cum îl numeau îndeobște emulii lui Nae Ionescu – s-a bucurat de mare trecere în rândurile camarazilor comuniști care efectiv nu mai știau cum să-i răsplătească adeziunea și fidelitatea față de Stalin, la început; mai în urmă, tot mai jenant, față de Gheorghe Gheorghiu-Dej, șeful suprem de partid și de stat, cu care se spune că a fost prieten la toartă.

Cabinetul de stampe

Este foarte probabil ca G. Călinescu, să nu fi fost cel mai fericit om de pe pământ în regimul „burgezo-moșieresc”, când se pare că a avut de trecut peste unele greutăți în cariera didactică, întâmpinând la un moment dat și atitudinea ostilă a legiunii, deși în acea perioadă, dacă analizăm cu atenție situația de fapt, tânărul critic a scris și a publicat la Editura Fundațiilor Regale nu mai puțin de zece cărți, pe care tot atunci le-a reeditat în cele mai bune condiții.

În acel regim, repudiat cu vehemență mai târziu de fostul său beneficiar, G. Călinescu a putut să se exprime liber în absolut toate chestiunile politice, sociale și literare la zi, ținând ani de zile foarte cunoscuta *Cronică a pesimistului*, pentru ca, din 1956, entuzismat dintr-o dată de canavaua noilor vremuri în care evolua spectaculos, după părerea sa, *omul nou* să susțină, în răspăr, până la moarte, în „Contemporanul”, *Cronica optimistului*. Ce-l va fi determinat pe G. Călinescu, dincolo de multele avantaje materiale și de imagine oferite de regimul „democrat-popular”, să-și renege vechea operă și să-și trădeze idealurile general umane, trecând la remorca ideologiei partidului comunist, de unde, în circa 20 de ani, abia a mai putut să însăileze câteva opere mult sub valoarea primelor, ținând fără doar și poate de firea sa caracterizată de unii ca fiind dominată de o „lamentabilă instabilitate de caracter”, însă care se rezumase până atunci doar la „aprecierile literare” (E. Lovinescu, Alexandru George). În mod bizar, după 1947, G. Călinescu părăsește corabia excepționalei promoții a scriitorilor interbelici, preferând anturajul așa-zisilor poeți, prozatori și artiști emanați de ideologia și doctrina comunistă.

În 24 decembrie 1952, la cinci ani adică de la proclamarea Republicii Populare Române, cu ocazia deschiderii festive a Săptămânii Cărții, înconjurat de crema scriitorimii noi (acad. A. Toma, Mihai Beniuc, Traian Șelmaru (consilier de presă n.n.), Mihai Novicov (secretar al Uniunii Scriitorilor, n.n.), Petru Dumitriu, Al. Jar, Nicolae Moraru (membru în comisia de epurare a presei), Lucia Demetrius, Veronica Porumbacu, Eusebiu Camilar, Al. Philippide, Nina Cassian (toți laureați ai Premiului de Stat al R.P.R.)), „persecutatul” în acea perioadă G. Călinescu, după părerea unora dintre contemporanii noștri, rostește o cuvântare în care (potrivit „Agerpres”, citată de *Scântea* nr. 2540/1952) „după ce a arătat că în trecut poporul nostru nu s-a putut bucura de bunurile culturale produse de el însuși, după cum îndeobște nu s-a împărtășit în vremurile de altă dată, de roadele muncii sale, care-i erau smulse de clasele exploatoare, a spus: «Știința și arta nu sunt lux, lipsa lor a fost tot atât de adânc simțită de clasa muncitoare ca și puținătatea hranei și a investițiilor. Omul scăpat de sub asuprirea omului vrea deopotrivă pâine și bucuria de a vedea opere valoroase de artă plastică, să citească cărți și să vizioneze spectacole care să-i înnobileze sufletul. Dreptul la frumusețe e tot atât de legal ca și dreptul la muncă. Dacă scrierile lui Shakespeare, Pușkin, Balzac, Eminescu și alte opere de valoare se cer și se tipăresc, precum vedeți, în tiraje de neconceput pentru editori capitaliști, nu este decât o explicație și foarte simplă: s-a ivit un nou public imens și

exigent – poporul. Azi tablourile lui Grigorescu, Andreescu și a altor artiști realiști pot fi contemplate în muzeele de artă ale R.P.R., cuprinzând mii de opere plastice și care au fost vizitate anul acesta cam de un milion de oameni ai muncii. Acum merg în numeroasele teatre de stat spre a vedea pe Caragiale, pe marii dramaturgi universali și operele dramaturgiei contemporane un număr uimitor de spectatori. Au pășit în teatre în stagiunea 1951-1952 peste trei milioane de cetățeni iar opera lui Caragiale a fost tipărită în anul acesta cu prilejul centenarului în 400.000 de exemplare. Tipărirea clasicilor era odată o afacere mercantilă. Cu toată varietatea unor ediții, numărul de exemplare rămânea mic și unii autori nu se citeau. O carte era primită dacă procura legănare și moliciune. O carte e bună pentru noi dacă dă conștiință și vigoare. Opera de tip vechi era un narcotic, opera în spirit nou este o baie înviorătoare în stropii unei cascade.

Partidul Muncitoresc Român răspândește larg în mase concepția materialistă despre lume și adevărul științific despre viață și natură. De aici popularizarea din ce în ce mai mare a cărții ideologice și tehnice. Cărțile de știință apărute recent sau premiate arată preocupările partidului și guvernului în privința planificării exploatarei bogățiilor țării, a producției industriale și agrare, a construcției de noi edificii, a sănătății poporului. Manualul inginerului de mine stă alături de studii asupra felului de a vindeca malariea, alături de manuale despre iluminatul electric, despre stilul arhitectonic românesc, despre betonul armat și tencuieli sau alături de manualul de agroonomie. Înțelegem îndată că statul nostru dorește să învățăm cum să cultivăm științific pământul, cum să extragem cărbunele și metalele, cum să electricăm satele, cum să ridicăm noile orașe socialiste, cum să ne îngrijim sănătatea».

„Pesimistul” Călinescu, criticul rebel angajat înainte de „eliberare” într-o amplă operă de ecarisaj a rebuturilor textuale și edificare critică a unei opere literare valoroase prin ea însăși devine în condițiile noii lumi, a cărei lumină venea de la răsărit, un statistician care deține nu numai informații despre oamenii muncii care au vizitat în 1952 muzeele de artă ale R.P.R. (circa un milion!) dar și cu privire la numărul de spectatori cu mult mai mare (trei milioane) care au pășit în teatrele românești în stagiunea 1951-1952. Mai mult, noul G. Călinescu este profund marcat de tirajul impresionant, fără a fi cătuși de puțin mercantil, după părerea sa, al operei lui Caragiale editată cu prilejul centenarului. Lăudând asaltul *cărții ideologice*, el apreciază până și într-un discurs ocazional că în *noul tip de societate* o carte este bună numai dacă dă „conștiință și vigoare. Opera de tip vechi, concluziona apodictic și săltăreț criticul, era un narcotic, *opera în spirit nou* (s.n.) este o baie înviorătoare în stropii unei cascade”. Conform aceleiași agenții de presă, acad. G. Călinescu a vorbit apoi pe larg despre succesele obținute de literatura nouă inspirată din realitatea construirii socialismului în patria noastră. După ce a analizat activitatea scriitorilor noștri, subliniind marele sprijin pe care aceștia l-au primit din partea PMR, vorbitorul a încheiat spunând: „Citind operele literare și tehnice tipărite în cinstea împlinirii a 5 ani de la proclamarea

Cabinetul de stampe

Republicii Populare Române, sunt încredințat că tot mai mulți își vor da seama că, pentru făurirea viitorului măreț și pașnic al patriei noastre, este necesară unirea mereu mai strânsă a tuturor cetățenilor conștienți sub călăuzirea P.M.R., a tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej, precum și unirea poporului nostru pașnic cu toate popoarele iubitoare de pace”.

Dar să vedem, fie și în trecut, cam care sunt scriitorii a căror operă de excepție dedicată „construirii socialismului” o citea, analiza și susținea la acea vreme academicianul, deputatul și directorul Institutului de Istorie Literară și Folclor al Academiei, G. Călinescu. Nu ne va fi tocmai greu, căci, pe aceeași pagină a numărului citat din „Scânteia”, oficiosul Partidului Muncitoresc Român, găsim și următoarea notă: „În cadrul Săptămânii cărții, aseară a avut loc la Ateneul R.P.R. un festival literar organizat de Uniunea Scriitorilor.

Cuvântul introductiv a fost rostit de acad. Camil Petrescu (*un alt renegat de calibru*, n.n.) care a vorbit despre succesele literaturii noastre noi (...).

Cu vii aplauze au fost întâmpinați apoi, la tribună, poeții, prozatorii, artiștii noștri. S-a citit poemul „*Slăvire cânt orașelor minune*” de A. Toma, poem care vorbește despre perspectivile deschise de partid pentru construcția și reconstrucția orașelor noastre.

Scriitoarea Maria Banuș a recitat poemul ei „*Aici s-a născut Stalin*”.

Poemul „*Act de acuzare*” care demască crimele cotropitorilor Coreei, imperialiștii americano-englezi, a fost citit de poetul Eugen Frunză.

Poetul Mihai Beniuc a recitat „*Stema țării*” și poezia „*Nemaipomenita întâmplare*” tradusă din Maiakovski.

Scriitorul Petru Dumitriu a dat citire unui fragment din romanul său „*Drum fără pulbere*” (dedicat grandioasei opere de construire cu forța de către deținuții politici a Canalului Dunăre - Marea Neagră – *obs. mea*).

Artista emerită a R.P.R., Irina Răchițeanu a recitat un fragment din *Scrisoarea a treia* de Mihai Eminescu, și prologul din poemul „*Minerii din Maramureș*” de Dan Deșliu.

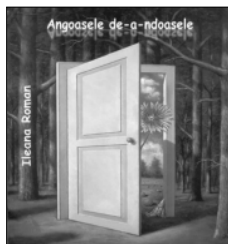
Au mai citit din operele lor poeții *Nina Cassian*, *Cicerone Theodorescu*, *Eugen Jebeleanu*, *A. Baconschi*, *Veronica Porumbacu*, *Mihu Dragomir*, *Radu Boureanu* și *Victor Tulbure* (s.n.); actrița Sanda Stan a recitat „*Doină*” de G. Coșbuc”.

Spre edificare, pentru a înțelege eventual mai bine opțiunea lui G. Călinescu pentru „noua literatură” (dacă poate fi cumva ceva de înțeles în trădarea acestui intelectual), să aruncăm o privire și asupra producției editoriale (de „opere în spirit nou”) prezumată și atât de laudată la vremea respectivă de criticul român. Într-un număr din același an din „Scânteia” (24 aprilie 1952), dăm peste o semnificativă listă de „cărți noi”, desigur, de natură să satisfacă într-un mai mare grad înaltele exigențe ale metamorfozei purpurii a criticului G. Călinescu.

- „În Editura Partidului Muncitoresc Român au apărut:
- V.I. Lenin, *Ce-i de făcut?*, ediția a II-a, 218 pag., 4 lei
 - V.I. Lenin, *Economia și politicul în epoca dictaturii proletariatului*, ediția a II-a, 23 pag., 30 bani
 - Maxim Gorki, *Viața lui Hlim Samgin*, vol. II, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 617 pag., 14,85 lei
 - Maxim Gorki, *Pentru pace și democrație*, Editura Cartea Rusă, 319 pag., 6,97 lei
 - A.P. Cehov, *Nuvele*, vol. I, Editura Cartea Rusă, 285 pag., 5,95 lei
 - A.P. Cehov, *Nuvele*, vol II, Editura Cartea Rusă, 445 pag., 10,63 lei
 - A.S. Serafimovici, *Opere alese*, Editura Cartea Rusă, 375 pag., 9,09 lei
 - Boris Polevoi, *Oamenii construcțiilor comunismului*, Editura Cartea Rusă (Colecția A.R.L.U.S.), 81 pag., 76 bani
 - V. Grossman, *Nuvele*, Editura Cartea Rusă, 215 pag., 4,63 lei
 - Iosif Dik, *Șuvoiul de foc*, Editura Tineretului, 139 pag., 2,90 lei
 - I. Artiomenko, *Colaborarea creatoare între oamenii de știință și oamenii muncii din producție în U.R.S.S.*, 91 pag., 1,57 lei
 - N.S. Maslova, *Productivitatea muncii în industria U.R.S.S.*, Editura de Stat pentru Literatură Științifică, 253 pag., 5,42 lei
 - *** *Planificarea operativă a producției*, partea I-a (*sic*), Editura de Stat pentru Literatură Științifică, 318 pag., 8,04 lei
 - *** *Planificarea operativă a producției*, partea a II-a, Editura de Stat pentru Literatura Științifică, 103 pag., 2 lei.”

Ștefan Ion GHILIMESCU

Ileana ROMAN,
Angoasele de-a-ndoasele,
Editura
Prier,
Turnu-Severin,
2012

Cristian George
ABREBENEL,
**Pașaport
pentru zile de
ceremonie**,
Editura
Brumar,
Timișoara, 2012

Emilia
DĂNESCU,
**Recurs la
memoria
noptii**,
Editura
Singur,
Târgoviște,
2012

POEZIA POSTMODERNĂ

1. O parte a scriitorilor și a criticilor noștri a vorbit și continuă să vorbească despre poezia postmodernă sau postmodernistă. Cine sunt așa-numiții poeți postmoderni? Generația '80 în totalitate, o anumită fracțiune a ei – poeții *Cenaclului de luni*, după cum crede Mircea Cărtărescu (vezi *Postmodernismul românesc*, 1999) –, poeții optzeciști și cei șaiszeciști (Nicolae Manolescu, în vol. *Despre poezie*), poeții generațiilor sau valurilor poetice '80, '90 și 2000, așa cum susține Dumitru Chioaru în antologia *Noua poezie nouă* (2011)?

2. În volumul *Postmodernismul românesc*, Mircea Cărtărescu afirmă că „prin 1985 (...) optzecismul era deja epuizat ca formulă poetică” și că poezia optzecistă s-a salvat prin „angajamentul în lumea postmodernă”, prin „orientarea ei (...) către cultura de tip nord-american, astăzi un adevărat arhetip al postmodernității”, așadar prin sincronizare.

Credeți în sincronizare? Asigură de la sine modelul american sau cel occidental, în general, calitatea poeziei obținute „prin sincronizare”?

3. Cum definiți dv. așa-zisa poezie postmodernă din spațiul cultural românesc? Care sunt trăsăturile specifice, definatorii ale acesteia? Se regăsesc trăsăturile poeziei noastre postmoderne printre trăsăturile poeziei postmoderne americane (occidentale) de valoare?

4. Mircea Cărtărescu găsește că poezia postmodernă românească se trage/provine din *Cenaclul de luni* și că ea are cinci poeți optzeciști-postmoderni de valoare (vezi *Postmodernismul românesc*), iar Nicolae Manolescu, în *Istoria critică a literaturii române...*, mizează pe 18 poeți postmoderni, dintre care 11 sunt tot din *Cenaclul de luni*.

Provine poezia postmodernă românească în mod prioritar din *Cenaclul de luni*, sau poeții postmoderni de luni

sunt doar cei oficiali? Dv. câți poeți performanți postmoderni credeți că avem? 5, 10, 100? Aveți curajul să ne dați câteva nume de poeți postmoderni valoroși?

5. Credeți că poezia optzecistă „este principalul (dacă nu singurul) sistem de referință”, „atât pentru cititorii avizați, cât și pentru cei mai tineri poeți”, așa cum spune Alexandru Mușina în *Antologia poeziei generației '80* (prefață la cea de-a doua ediție, 2002)? Adică, dacă ne raportăm la poezia modernă sau la cea postmodernă în general, suntem cumva pierduți pentru poezie?

6. Generația poetică optzecistă este „cea mai bogată și valoroasă generație poetică apărută în ultimii 45 de ani”, spune Al. Mușina în *Antologia poeziei generației '80* (Prefață, 1993). Ce rezonanță credeți că are poezia optzecistă sau optzecist-postmodernă în context contemporan universal?

7. În seminarul de la Stuttgart din anul 1991, numit *Sfârșitul postmodernismului: noi direcții*, s-a discutat despre epuizarea literaturii postmoderniste și despre nașterea unei noi literaturi.

Este postmodernismul occidental în criză? Este acesta deja o literatură a trecutului? Și cum vă apare dv. insistența/stăruința întru postmodernism a poezilor români, care după ce s-au sincronizat cu postmodernismul american cu trei decenii mai târziu, continuă să rămână în tranșeele postmoderne chiar și după ce steaua lui (se pare că) a apus?

8. Dacă nu credeți în poezia postmodernă, în ce poezie credeți totuși? Ce fel de poezie se face acum la noi? Care sunt notele ei definatorii și ce șanse are ea să se impună, dacă o raportați la poezia postmodernă oficială, adică la cea susținută azi de *Guvernul Literar Postmodern*?

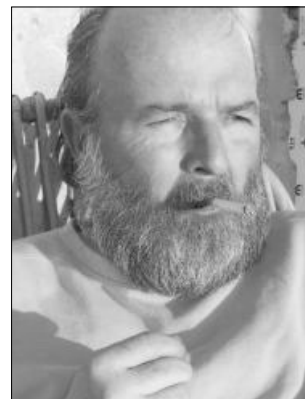
Anchetă realizată de **Virgil DIACONU**

Alexandru PETRIA

Poezia posmodernistă, ceferistă sau cu pană în fund

Discuțiile de acest soi îmi provoacă, în același timp, zâmbete și un imens plictis. Seamănă cu a nu putea bea apă fără să știi exact structura ei. Cine gândește așa, când e însetat? Și merită să-ți bați capul dacă apa este potabilă?

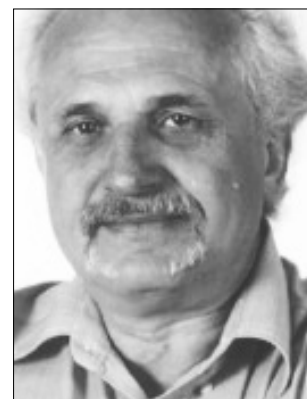
Apoi, Cărtărescu este Papa, de este atât de citat? Să fim serioși. Important e ca poezia să comunice, să nu fie o mortăciune prinsă între niște coperti de carte, defazată față de prezent. Că vor unii să-i spună posmodernistă, pompieristă,

ceferistă sau cu pană în fund denotă că nu sunt foarte ocupați cu treburi mai serioase. Cu scrisul ei, de exemplu.

Radu ULMEANU

Poezia postmodernă românească propriu-zisă e sută la sută artificioasă, deci o poezie minoră

1. Poezia postmodernă este o invenție a criticii literare, pe care unii poeți ascultători au încercat să o transpună în realitate, o realitate artificială, nesuținută din interior. Nu cunosc poeți postmoderniști cu adevărat valoroși, sau, în măsura în care sunt valoroși, nu sunt valoroși prin postmodernismul practicat. Nu întâmplător postmodernismul a țâșnit, ca după un fel de orgasm colectiv, din *Cenaclul de luni*, unde era la mare căutare.

2. Fiecare e liber să spună orice năzbâtie dorește, riscul este de partea celor care se iau după el.

3. 4. Poezia postmodernă românească propriu-zisă e sută la sută artificioasă, cum spuneam, deci o poezie minoră.

5. Poezia optzecistă „este principalul (dacă nu singurul) sistem de referință”... Și asta e tot „o exagerațiune”, și încă una fabuloasă!

6. E lăudabil, până la un punct, să agiți cu atâta îndârjire un stindard, dar, de la o vreme, baloanele se dezumflă sau se sparg. Rezonanța e aceea a oricărui fenomen minor, a oricărei mode.

7. Adevărata stea, chiar dacă nu mai e, așa cum zice Poetul, *azi o vedem*. Nu e și cazul postmodernismului.

8. Cred în Poezia scrisă de Poeți, atât și nimic mai mult.

Horia DULVAC

Asistăm, în fond, la ceea ce s-a numit o „ideologie victorioasă” a marginaliilor

1. Mult vehiculată (mai ales în mediile noastre literare naționale – suferind de o „bună” și pitorească retardare) sintagmă – „poezie postmodernă” – nu excelează cred prin originalitatea simptomelor sale clinice. Nici nu este mai mult decât ceea ce conceptul ca atare a demonstrat în cultură, în genere: un concept cu o carieră frumoasă, ușor epuizată, a vremurilor care au succedat modernității, cu întregul lor alai al deconstrucțiilor, puciurilor și înlocuirilor de tot felul.

În ceea ce mă privește, în filozofie de pildă, am urmărit cu atenție deconstructivismul, neopragmatismul (oare ce o să urmeze după postmodernismul literar- *neopostmodernismul?*), fascinat de mecanismul prin care se petrece înlocuirea de care pomeneam a stabilimentelor altădată de neatacat ale marilor idei, de felul în care acestea sunt înlocuite cu alte perspective și limbaje. Într-o lume în care până și ideea de esențialitate

religioasă e subsumată contingenței, revoluțiile sunt doar în interiorul discursurilor, pentru că, vorba lui Rorty, „vechiul limbaj ne-a plictisit”; și asta e, în logica schimbării, legitim, iar postmodernismul nu ar mai putea proba resurse care să ne producă surprize. Asistăm, în fond, la ceea ce s-a numit o „ideologie victorioasă” a marginaliilor, preocupate obsesiv de afirmarea propriilor rosturi și mesaje, ceea ce înseamnă desigur o bătălie pe viață și pe moarte pe terenul discursurilor.

Dar cel puțin două lucruri m-au fascinat cu predilecție în toată această poveste, două detalii pe care nu le puteam soluționa și care și-au găsit explicație (din perspectiva propriei mele reflecții) în *legimitățile* libertății. Prima era: cum este posibil să înlocuiești sisteme de gândire clasice atât de bine

Ancheta *Cafenelei*

structurate și care păreau a servi tuturor provocărilor gândirii, cu ceva atât de frivol, care era propunerea deconstructivistă (și implicit postmodernă)? Am urmărit cu fascinație cum așa ceva nu numai că a fost posibil în secolul trecut, ba chiar s-a și produs – întreaga hartă a gândirii clasice a fost redefinită și afirmată în termeni noi de putere. Călcâiul lui Ahile, vulnerabilitatea, în acest caz le constituiau tocmai aparenta perfecțiune a vechilor sisteme și incapacitatea lor de deschidere (un sistem perfect nu mai are nevoie de nimic care să îl completeze, dar nici nu mai este capabil de a absorbi și recunoaște un discurs periferic, pe a cărui legitimitate o contestă). Așa că nimic nu a stat în calea acestei redefiniri: conceptele tari au fost înlocuite cu cele slabe, s-a inventat *sistemul* deconstrucției, ca o armată cu metodă; nimic nu poate sta în calea dorinței omului marginal, a omului alungat - care suntem noi acum, în deplină contingență - care are încifrat în codul genetic al existenței sale misiunea de semnificare, chiar și cu prețul morții (un preț care îi constituie de fapt în mod fatal propria sa condiție).

În fine, înainte de a divaga prea mult, cea de-a doua mirare a mea era legată de cum e posibil să conciliezi această frivolitate cu acea parte din natura ontologică a existenței omului – care, în virtutea unei anumite poziționări față de Dumnezeu dispune de o anume esențialitate – cel care e nu numai alteritate și risipire, dar și un soi de dare de seamă, prin structura lui, a felului în care e organizat Logosul sau divinitatea, șamd. Cum e posibilă libertatea într-o lume rațională, ale cărei comandamente sunt închiderile, prin excelență, și cum poți legitima (libertatea) în acest context? Răspunsul abrupt este că libertatea își extrage resursele de legitimitate tot din natura izgonită a omului, iar acest capitol rămâne deschis cât timp el va avea istorie.

Am simțit probabil nevoia acestui larg preambul, pentru că întreaga problematică din Anchetă se așază sub aceste auspicii, în care ceea ce s-a numit „cotitura limbajului” în filozofie este un fapt esențial; adaug la acestea și preocuparea pe care am avut-o ca scriitor, în ceea ce privește legitimitatea libertății limbajelor și o altă chestiune mai substanțială – importanța limbajelor în economia lumii.

Acestea fiind spuse, răspunsul la întrebarea de mai sus devine foarte simplu: scriitorii, literatura nu s-au situat niciodată în afara unei deconstrucții, chiar în perioada de maximă conformitate a formulelor plastice. Actul creator este prin natura lui o explorare în limbaj (și în ființă – ca să redevenim gravi) și asta e menirea lui. Așa că generația optzecistă e fatalmente *postmodernă*, misiunea, rostul existenței sale în literatură nu putea fi altul decât să înlocuiască formulele de expresie ale generației șazeciste, care a făcut și ea ce a putut și care a dat vârfulurile sale, iar această misiune dizidentă era cu atât mai acută cu cât tocmai ieșeam din cadrul unor structuri stilistice aparținătoare ideologiei totalitare.

Dacă ea e reprezentată în mai mare măsură de fracțiunea ce forma curentul *Cenaclului de luni* în detrimentul celorlalți optzeciști - asumați fatalmente sub aceeași idee directoare, așa cum se întâmplă de obicei că entitățile generale fagocitează și

fac ordine în jur – acesta e un detaliu *post*, lipsit de importanță în sine, iritant atunci când nu mai ești dispus să cauționezi niciun fel de coterie literară. Ca să fim mai radicali, acesta e un detaliu minor (exceptând poate doar preocuparea strict științifică pentru istoria literaturii, cu segmentările și hermeneutizările sale *post factum*), devreme ce scriitorul care scrie acum are în față imensa perspectivă a libertăților discursurilor și vastul câmp de desfășurare a expresiei (adică un viitor care foarte probabil va deturna – nu fără convulsii – în cea mai mare parte ierarhiile existente și care va crea un nou câmp de manifestare explorării în limbă și contingenței poetice).

2. Afirmăția cărtăresciană este cât se poate de exactă – ca formulă poetică, așa cum s-a clamat deseori aproape cataclismic, optzecismul pare a-și fi epuizat energiile. Să nu uităm detaliul semnificativ că el a adăpostit *in nuce* textualismul, care era un soi de estetism solipsist, eșuat cumva prin lipsa de perspectivă în ceea ce privește angajarea, acțiunea (pragmatistii, care au asumat și într-un fel asimilat deconstructivismul, vorbeau de o *dimensiune acțională* a ideilor) pe care o reclamă contingența poetică. Că ulterior textualismul ar fi încercat cumva timid să își reclame un soi de subversivitate tăcută – asta părea a fi deja prea mult - și de fapt nici nu a fost luată în seamă dimensiunea sa dizidentă.

Ceea ce poate a realizat optzecismul a fost ieșirea din închiderile șazeciste: fie din unele cadre ideologice, fie din capcanele unor esențialități ale discursului simbolic de tip nichitastănescian, șamd.

Bun, dacă asta au realizat, înseamnă că au și terminat, adică resursele li s-au epuizat și nu puteau să se orienteze spre energiile destul de active ale întregii culturi postmoderne – cea pe care Cărtărescu a așezat-o într-un arhetip american, cadrul acestuia fiind în realitate mult mai larg, conținând bogate resurse europene - un soi de combustibil al globalizării. Dacă credem în sincronizare: aceasta (sincronizarea) e un fapt care ni se întâmplă fără voia noastră într-un mod oarecum obiectivat, care ține de – culmea – unele resorturi esențialiste ale ideii în genere. Pentru claritate, e suficient apelul la Jung – ideile/entitățile generale au viața lor care se coboară în particularul în care se produc (ca divinitatea în oameni – pentru a recurge la o altă imagine esențialistă). Energiile sincronizării nu țin deci de credința noastră sau de voința individuală, ci reclamă și ele o necesitate care decurge din ceea ce am spus anterior: din forța globalizatoare a ideilor, din natura entităților generale (care sunt, spre deosebire de ființele individuale, perene, aproape nemuritoare).

În orice caz, de fiecare dată atunci când o alteritate ajunge la consacrare – își atinge misiunea – brusc se contaminează și ea de metehnele închiderilor totalitare.

Iar de vreme ce acest lucru - adică sincronizarea - se produce și are în conținutul ei ceva esențial - desigur că nu mai are importanță ce cred despre asta, dar eu unul cred în ea.

3. După cum s-a văzut, *postmodernismul optzecist* nu pare a fi deservit prea mult această nevoie a istoriei pentru

Ancheta *Cafenelei*

deconstrucție și a literaturii spre explorarea acelor *terra nova* ale limbajelor. Regăsesc deseori în formulele de expresie ale colegilor mei optzeciști formule anchilozate care țin mai degrabă de un manierism prea repede instalat după vremelnica detronare a șaizeciștilor. Cu deliberată răutate adaug că această clasicizare s-a petrecut prea repede, deodată cu detaliul (simbolic doar invocat) al ingestiei de către protagoniști a titlurilor universitare. Despre nouăzeciști și douăzeciști s-a vorbit tot ca despre un val ușor perdant – imputându-li-se că sub euforia depășirii închiderilor optzeciste, atâtea câte erau ele – au eșuat în ceea ce privește substanțialitatea celui de-al doilea plan de reflectare, adică frustețea excesivă, sărăcia sau absența multiplei resemantizări a textului. O mare parte din aceste reproșuri par să fie adevărate. Trebuie o substanțialitate, o energie (chiar dacă finalmente ea e esențialistă) a textului, dincolo de deconstrucție, autorul se pune pe sine în loc, ca subiect al viitorului challenge – pentru un alt candidat la centură, ca la box.

În ceea ce privește poezia americană – nu o cunosc decît cu totul superficial și accidental – din relatările unui poet remarcabil și iubitor de libertate recunoscut în America – Andrei Codrescu – am înțeles că nici acolo lucrurile nu stau atît cît s-ar dori de mulțumitor – cred însă că absența (la americani) preocupărilor culturale multidisciplinare (care ne e nouă europenilor sau românilor la îndemână) e compensată clar de lipsa de inhibiție și mai ales de familiaritatea acelei coabitări cu libertatea – inclusiv în formele ei stilistice – căci nu se poate imagina un poet bun care nu e liber cu adevărat.

4. Aceste topuri m-au indispus în aceeași măsură în care mă revoltă și acum capacitatea scriitorilor – pe care o descopăr din ce în ce mai vastă – de a se face complici la mici tăceri careucid, la vorbării și discursuri care clamează, și așa mai departe. Înainte de toate, o justă ierarhie literară se sprijină pe o fundație de generozitate și onestitate: trebuie să recunoști imediat (atunci când vezi pe altul mai bun decît tine) această iluminare și să o saluți, aș spune cu biblică bucurie.

Recunosc deja cu tristă blazare reflexe bizare, meschinării care îți taie respirația și în final dovezi clare privind lipsa de caracter ale unor actori de putere în spațiul cultural românesc și încerc să nu mai am nicio așteptare. Asta nu mă poate opri să observ că felul în care arată celebrele ierarhii poetice e și el direct proporțional cu aceste simptome clinice: rezultatul nu poate să fie altceva decît o prelungire a iluziilor de putere culturală a unor actanți culturali și o întârziere în ceea ce privește o creștere a fenomenului literar sănătoasă.

Așa că nu marșez la niciunul dintre topurile avansate și la niciunul dintre numerele de premianți care încap pe podium: am fost încântat de prietenia și delectat de literatura unor scriitori omologați în egală măsură cu aceea a unora practic neluați în seamă. Dar de cele mai multe ori mi-a făcut mai mare plăcere descoperirea unui prieten/scriitor nou. NU înțeleg de ce critica sau opinia publică nu manifestă același

apetit spre noutate și surpriză. În logica discuției, rezultă două distincții: fie distinșii noștri critici nu au acces la scriitorii care scriu chiar acum, indiferent de curente sau vîrstă, la formulele / noutatea formulilor lor de expresie propuse, ceea ce e foarte probabil și fiindcă nu prea sunt interesați de practicarea meseriei grele și oneste. Fie distinșii noștri critici nu dețin organul critic sau acesta le este deja prea tocit, care să reacționeze sau să sesizeze imensa în fond bucurie a descoperirii unor zone plastice încă neexplorate, sau descoperite chiar atunci.

Nici nume nu pot da, fiindcă aș enumera printre cele câteva deja cunoscute și alte nume încă neluate în seamă, ceea ce, repet, e de neînțeles pentru o literatură cu adevărat sănătoasă.

5./8. Din aceste întrebări voi răspunde doar la aspectul legat de locul poeziei optzeciste în context universal. Am observat de-a lungul timpului un soi de alienare în această privință. Acum mai multe decenii, i-am sesizat apetitul ușor patologic spre traducere: asta era forma prin care colegii noștri optzeciști simțeau că se vor consacra – lucru de altfel pe deplin adevărat.

Acest imbold explicabil, pentru o literatură abia ieșită din claustrofobia totalitarismului, claustrofobă în propria limbă, a fost pe deplin legitim. Nu numai omenii se simțeau în statul națiune comunist ca într-o organizată pușcărie, ci și limba crăpa de atîta presiune, literatura avea nevoie să se risipească și ea în cele patru vînturi ale diasporei, să dea chiar autori iluștri, autori nobeliști.

Această activitate de traduceri a literaturii române s-a enclavizat însă cu rapiditate și s-a practicat cu exclusivismul cu care s-au exercitat în țara noastră de treizeci de ani toate posesiunile și puterile – cu o doză de tribalitate și chiar barbarie caracteristică unei anume primitivități.

Traducerile în străinătate – ca principală formă de diasporă a literaturii a generat o reasezare și o consolidare a pozițiilor de putere culturală, care s-au manifestat cum am spus cu destulă intoleranță la intruziunea unui eventual nou venit. În plus, așa cum le-am mai spus-o în glumă unora – unii scriitori sunau mai bine traduși decît în propria limbă românească, iar asta făcea bine nefericitei mediocrități care se disipa până la a-și pierde urma.

Totodată, programele de traduceri au reușit să nemulțumească pe toată lumea, inclusiv pe vechii rinoceri ai literaturii care s-au văzut puși în umbră de câteva nume inspirat promovate și reușite.

Această migrație a interesului scriitorului român spre traducerile în străinătate a generat un soi de vid în literatura internă (cei favorizați învățaseră deja lecția literaturii de export) – ceea ce a încurajat producția *originală* a unei gărzi mai vechi și care cam stătea pe margine: aceea a nostalgicilor vechilor cenacluri municipale, cei care și-au găsit și ei în diverse locuri, un rost al lor. (Ba chiar am descoperit, împreună cu alți prieteni în literatură, că foști ofițeri de informații sau simpli colaboratori din perioada comunistă s-au

contaminat în asemenea măsură de dragostea pentru literatură încât cei mai mulți dintre ei și-au făcut din această vocație aproape mistică o meserie – le urăm bine rămas printre noi, de altfel nu îmi făcusem niciodată iluzia că plecaseră – o profesie dezinteresată – dacă nu cumva unii au avut înțelepciunea să se

reactiveze în structuri noi, victorioase). Și așa, lucrurile merg mai departe fericite.

Ca să revin la sensul întrebării: acest detaliu ne poziționează cumva pe o scală foarte exactă și în context universal.

Viorel TĂUTAN

Poezia postmodernă – o dispută, deocamdată

1. Îmi displace noțiunea, deși o accept abordată consensual, la noi având o viață controversată și turbulentă. Poate pentru că nu-i percep corect etimologia și perspectiva. Prima parte a expresiei astfel construite este, nu-i așa?, o prepoziție cu etimon latinesc și vizează în special temporalitatea, raportată spațial la arhitectură de către inițiatorul ei, scriitorul spaniol Federico de Onis, pe la începutul deceniului al patrulea din secolul trecut. Și apoi, *modernismul poetic* este un superb altoi pe ramul simbolist al literaturii nu numai române, dacă putem accepta etapizarea Simbolismului autohton făcută de Lidia Bote, pe de o parte, și teoria lovinesciană, pe de alta. A dispărut (murit) cumva modernismul în deceniul șase al secolului recent trecut? Nu. Dimpotrivă, a evoluat. Și, conform istoricului englez Arnold Toynbee, s-a metamorfozat în post-modernism începând cu poezia nord-americană din deceniile patru și cinci.

Repet, dacă e să accept fenomenul obiectiv al postmodern(ism)ului ca un curent, atunci dați-mi voie să mă plasez într-o poziție oarecum riscantă (să fiu taxat drept protocronist), afirmând că, în evoluția poeziei române, postmodernismul ca mișcare culturală debutează apriori cu unele dintre creațiile poezilor Avangardei literare, cu precădere ai Dadaismului, mai târziu – ai „generației pierdute” (precursori ad hoc) – Dimitrie Stelaru, Constant Tonegaru, Emil Manu ș.c.l., și evoluează șocant cu generația lui Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Mircea Ivănescu, Cezar Baltag etc. Oniricii Leonid Dimov, Virgil Mazilescu, Emil Brumaru sunt la rândul lor acuzați de a se fi manifestat post-modern. Însă consolidarea sa asumată-paternelă aparține poezilor apărute în deceniul opt, o generație orgolioasă și masivă nu doar numeric, când, într-adevăr, post-modernismul este identificat drept o disciplină teoretică aplicabilă nu doar în artă.

2. Da, mă prenumăr printre cei care cred în fenomenul sincronizării, așa cum l-a enunțat E. Lovinescu. Mă raliez, de asemenea, opiniei exprimate de Florin Dochia în numărul 7 al revistei. Asociez însă și un alt aspect pe care l-aș numi *sincronizare ingenuă*; la nivel macro-geografic și implicit social, se întâmplă să existe în același segment temporal doi poeți importanți aparținând unor etno-culturi diferite, ale căror

idei și motive poetice să fie „flagrant” identice sau asemănătoare în dezvoltarea aceleiași teme. În din ce în ce mai facilă posibilitate de a fi traduși, fie în limba unuia dintre ei, fie într-o a treia limbă, de amplă circulație, prima impresie asupra cititorului avizat de poezie ar fi de... plagiat. În zilele noastre, explozia informațională facilitează percepția și comunicarea, astfel încât „împrumuturile” pot fi depistate la timp și eficient.

Poezia americană, în ipostaza factorului de influență, este promovată, prudent la început, apoi din ce în ce mai dezinhibat, de excelenta revistă care a fost *Secolul XX* (20). „*Panorama...*” lui A.E. Baconsky, traduceri numeroase datorate lui Mircea Ivănescu, „*Antologia...*” lui Ion Caraion (la rândul-i, un precursor) apar în mult controversatul deceniu opt. Sigur că au contaminat în diferite proporții evoluția liricii optzeciste, devenind arhetip al postmodernismului literar.

În fond, Mircea Cărtărescu face recurs la un fapt obiectiv, însă impus ostentativ drept fenomen tutelar, așa-numitul „optzecism”, promovat asiduu din ambiția de a-l particulariza (nu e singur în acest efort).

3. Conceptul îmi pare a se fi vrut elucidat la noi în „*Caiete critice*” (nr.1-2/1986), excelent supliment al revistei „*Viața Românească*”, al cărei conținut servește, printre alte surse, lui Nicolae Bârna în redactarea amplului articol pentru „*Dicționarul General al Literaturii Române*”, P/R, pag. 412-417. Însă definirea tranșant-credibilă apare în chiar paginile revistei „*Cafeneaua literară*” și este datorată excelentului critic Adrian Dinu Rachieru.

Recunosc astfel dificultatea de a-l contrage într-o definiție unică și inalienabilă (sic!). Trăsătură fundamentală îmi pare intertextualismul: amestecul narațiunii individualiste cu oralitatea dramatizată și lirismul disimulat, deconstructivismul, metodă preluată din arhitectură, glisarea

Ancheta *Cafenelei*

tot mai accentuată dinspre liric spre epic, opusă astfel exigenței lovinesciene din programul modernismului autohton. În felul acesta deducem că încearcă inițial să se autoavorteze din pântecul fecund al modernismului.

4-5. Mult prea amplă și cu asupra de măsură tendențios-partizană se dovedește a fi la noi dezbaterea în siajul periodizării generaționiste a literaturii contemporane, ai cărei principali actanți sunt tocmai reprezentanții „direcției optzeci”, ca să-l citez pe Andrei Bodi. Tăvălugul referențial și autoreferențial antrenează identități din ce în ce mai numeroase într-o mișcare asemănătoare camelor unui mecanism clasic. Mii de pagini sunt dedicate încercării de-a impune o axiomă istoricizantă: Postmodernismul în literatura română este asimilat doar acestei mișcări, sau, ceva mai generos, începând cu aceasta.

Resping în mod categoric geneza postmodernismului poetic românesc doar de sub mantaua *cenaclului de luni*, așa cum eronat susține Mircea Cărtărescu. Prioritară este, în acest context, înființarea la Cluj, la finele anului 1968, a revistei studențești de cultură de la Universitatea Babeș-Bolyai, ai cărei ctitori sunt considerați asistentul universitar (pe atunci) Ion Pop, împreună cu studenții Marian Papahagi și Eugen Uricariu. În jurul acestora se strâng poeți, prozatori, critici din generații biologice și literare diferite, cei mai mulți, însă, fiind acei care vor debuta în paginile revistei după 1970, constituindu-se în ceea ce se va numi nu peste multă vreme scriitorii optzeciști, împreună cu tinerii din celelalte centre universitare, București, Iași, Timișoara, Brașov, dar și talentați poeți, prozatori și critici, sau istorici literari, independenți, neînregimentați. Deci, poezia optzecistă nu este singurul, dar nici exhaustivul sistem de referință, ci unul foarte bogat în diversitatea sa.

Dacă mi se cere să enumăr „câțiva” poeți români postmoderni „performanți”, „valoroși” (cine stabilește valoarea?), pot doar să afirm că sunt mulți, nu doar „câțiva”. Am în memoria imediată pe Ion Pop, Nicolae Prelipceanu, Liviu Ioan Stoiciu, Angela Marinescu, Ion Mircea, Adrian Popescu, Aurel Pantea, Ion Mureșan, Marta Petreu, Mircea Petean, Viorel Mureșan, Aurel Dumitrașcu, Ruxandra Cesereanu, Ion Stratan, George Vulturescu, Florin Iaru, Alexandru Mușina, Vasile Dan, Daniel Corbu, Virgil Diaconu, Robert Șerban, Gheorghe Mocuța,... (lista rămâne deschisă). Îmi displace clasificarea generaționistă a literaturii. Prin urmare, „scrieți, dar scrieți bine”, însă nu uitați, mai cu seamă, să citiți. Decantările sunt și vor fi ale autorilor de manuale și de istorii sau dicționare.

6 – 7. Alexandru Mușina are dreptul să spună ceea ce dorește referitor la generația poetică optzecistă din care face parte. Că este cea mai bogată e adevărat, și că numărul mare include valori mai numeroase, pare logic. Afirmatia domniei sale beneficiază de condiționările social-politice ale generațiilor anterioare. Trăsătura comună a optzeciștilor este tocmai această „bogăție”, apoi spiritul generaționist, unitatea

dificil expugnabilă în promovarea creațiilor proprii, alternanța la prioritate, exprimată discret-agresiv, între cenacliștii de luni și echinoxiști, de exemplu (optzeciștii își au teoreticienii, criticii și istoricii lor, directori și redactori-șefi de edituri și reviste).

S-a discutat și se mai discută despre epuizarea literaturii postmoderne și nașterea unei noi literaturi în occident, despre criza postmodernismului occidental. Se poate. Istoria culturii este ilustrativă. Curente culturale și/sau numai literare au apărut, s-au manifestat plenar, după care s-au metamorfozat agonic devenind pat germinativ pentru alte mișcări și curente. Lanțul evolutiv în literatură va rezista păstrându-și substanța, raportată la estetică, fluctuații manifestându-se doar la nivelul formelor și formulelor. Nu există și nu vor exista „crize” în artă, decât provocate, eventual, de mari sau definitive catastrofe sociale sau/și naturale.

Poezia română actuală este cu osebire multitonă, polifonică, divesificată, scăpată chiar de sub control (ceea ce încurajează veleitarismul generat de incultură, pe alocuri grobianismul obscen, nonvaloarea estetică). Nu mai cred în condiționarea apartenenței la unul sau altul dintre curente, cum ar fi postmodernismul

8. Agreez poziția Norei Iuga, care își susținea cu matură candoare, într-un interviu, statutul poetic în afara canoanelor, subordonat doar stărilor sufletești și disponibilității formale de moment. Presupun, la urma urmelor, eroarea de a ne preocupa prea intens de stabilizarea într-un postmodernism canonic, ceea ce, iată, dezechilibrează și generează conflicte. Țin minte una dintre afirmațiile lui Nichita Stănescu. Spunea că este suficient un poem foarte bun într-o carte pentru a gira statutul unui poet talentat. Fie-mi îngăduit să cred în lectură implicată și în originalitatea semantică a poeziei.

CLUBUL

Cafeneaua literară

82 ■ martie 2013

■ Denisa LEPĂDATU
■ Ani BRADEA

Apare sub îngrijirea lui Virgil DIACONU

Denisa LEPĂDATU *

Te-am găsit, fericire, ascunsă în tivul rochiței

Am primit de curând câteva poezii de la copilul **Denisa***. Are 10 ani și este elevă în clasa a IV-a a unei școli; care anume, nu are nicio importanță; din ce oraș...

Poezia-joc pe care o semnează Denisa amestecă versuri haotice cu versuri-poezie. Iată-le pe cele din urmă: „fericire ascunsă în tivul rochiței”, „cenușa e suma iubirii dintre zero și infinit”, „te aleg pe tine clipă îmbrățișată de versuri cu tălpile adormite”, „pășește timpul peste mine/ vrea să sară câte două trepte odată”, „genele-mi sunt crengi/ iar lacrimile-mi sunt frunze”, „alintă-mă să cresc frumos/ sunt doar un sămbure care încolțește hrănindu-se cu iubire”...

Poeziile Denisei sunt fără semne de punctuație, ca și poeziile multora dintre oamenii mari. Diferența este că spre deosebire de mulți dintre oamenii mari care nu folosesc semnele de punctuație Denisa are talent. Să mai spun că punerea la punct a punctuației... și o mai bună punere în pagină ar scoate în evidență poezia?

Pronosticuri? În arta numită *poezie*, cei mai mulți dintre copiii străluciți (prin versurile scrise la început) s-au pierdut în timp. Ca dovadă că poezia este în general opera maturității. Atunci când este, când imaginația nu își pierde straniețea și vitalitatea, când sentimentele nu se ridează... Mi-aș dori ca Denisa să spulbere regula maturității. Să dea cu ea de pământ! În fond, marii poeți nu sunt, prin prospețimea imaginației și intensitatea trăirilor, copii?

Virgil DIACONU

Te-am găsit

te-am găsit
fericire
ascunsă
în tivul rochiței
te învelei
cu poemele
cusute
pe dantelă
așteptai
dimineața
să te privească
în oglindă

Dimineața din mine

în palme-mi
nasc îngeri
croiți
din șoapte
nespuse
acoperiți
cu degetele
lipite
de inima
dimineții
crescute
în mine

Răpunerea timpului

pășește timpul
peste mine
vrea să sară
câte două trepte odată
nelăsând loc
nemăsurând faptele
privește spre asfințit
dând din coate
înaintează
fără frică dar
până la urmă
cade în genunchi
și se ridică greu
greu
cu toți anii în spate

Alintă-mă

alintă-mă
să cresc frumos
sunt doar un sămbure
care încolțește
hrănindu-se
cu iubire
când sunt tristă
tu dormi
și nu știi
că genele-mi sunt
crengi
iar lacrimile-mi

sunt frunze
scuturate toamna
vreau să mă alinți
cu un surâs
rătăcit
între două
anotimpuri

Lacrima nașterii

m-am născut
dintr-o lacrimă
a speranței
plânsă
într-o curbă
a vieții
mă sprijin
de un oftat
al închipuirii
mele
în brațe simt
părerile de rău
cum
înfometate
mușcă din puritatea
nașterii mele

Îndepărtate gânduri

îndepărtate gânduri
acoperiș de stele

sar peste rânduri
tălpile mele...

mă încurc infinit
la calcul nu-s bună
adun înzecit
cifre-mpreună

nimic nu e gata
dar știu c-aș putea
să-mi iasă și bine
dacă aș vrea

să gândesc...
mai bine știu
să greșesc
să iubesc

Prin ochii răsăritului de viață

guri din văzduh
mușcă
din ziua aceasta
flămânde
sărută
minute și ore
netrăite încă
pășesc
pe câte două
rânduri odată

prinzând
însingurarea
cu palmele
citind-o
prin ochii răsăritului
de viață

Un albastru infinit

m-a sărutat
infinitul aseară
pe șoaptele veacuri
ținându-se strâns
de geana șirurilor

zero ascuns după unu
fără sens
împătrita scânteie
ce curge
pe doiul înserării
cenușa e suma
iubirii
dintre zero și infinit
te aleg pe tine
clipă îmbrățișată
de versuri
cu tăpile adormite
în secundele zeci
sau sute sau mii...

Muzica vieții

ascult muzica
treptelor
pe care
curg pașii
tăi
prelingându-se
printre
degetele
visării
prinse
într-un vârtej
adormit
pe o piruetă
a vieții

Flori de cerneală

flori de cerneală
în inimi
mănunchi
ard cristale înghețate
lacrimi
gândind
cer taina
din harta visării
țări și orașe
poeme
oglundite în sunetul
chemării

Experiment literar sau O altă joacă...

Voi pagina altfel, mai jos, câteva dintre poeziile
Denisei, înțelegând că varianta noastră este menită
vizibilizării poeziei, iar nu modificării sau lezării ei.

V.D.

Te-am găsit

Te-am găsit, fericire, ascunsă în tivul rochiței.
Te învelei cu poemele cusute pe dantelă.
Așteptai dimineața să te privească în oglindă.

Dimineața din mine

În palme-mi nasc îngeri
croiți din șoapte nespuse,
acoperiți cu degetele
lipite de inima dimineții
crescute în mine.

Răpunerea timpului

Pășește timpul peste mine,
vrea să sară câte două trepte odată.
Nelăsând loc, nemăsurând faptele,
privește spre asfințit dând din coate,
înaintează fără frică,
dar până la urmă cade în genunchi
și se ridică greu,
greu cu toți anii în spate.

Alintă-mă

Alintă-mă să cresc frumos.
Sunt doar un sămbure
care încolțește hrănindu-se cu iubire.
Când sunt tristă tu dormi
și nu știi că genele-mi sunt crengi,
iar lacrimile-mi sunt frunze scuturate toamna.
Vreau să mă alinți cu un surâs
rătăcit între două anotimpuri.

*Denisa Lepădatu

«M-am născut în Galați, la 26
septembrie 2002. În prezent sunt elevă în
clasa a IV-a la Școala gimnazială nr. 11
„Mihail Sadoveanu” din Galați.

Sunt o elevă foarte bună. În prezent
sunt deținătoarea a peste 50 de premii și
diplome la concursuri locale sau naționale
de limba română sau de matematică,
informatică, limba engleză ș.a., dar și a 12
medalii (7 de aur, 3 de argint și 2 de bronz).

Mi-am descoperit talentul în scris în
urmă cu doi ani, când am început să fiu
remarcată la concursuri literare, în unele
cercuri și cenacluri gălățene, inclusiv în
medii virtuale etc.

Textele mele au fost apreciate și
găzduite în revista școlii „Mozaic”, în
revista literară „Boema” nr. 42 (august
2012), în care mi-am semnat și debutul

literar cu proză, în antologia colectivă de
creații literare „Pe strada inimii, cuvântul”,
apărută la Galați în anul 2012 sub îngrijirea
Asociației Scriitorilor pentru Promovarea
Realizărilor Artistice - ASPRA, apoi la
Botoșani în Antologia „Dor de Dor –
Ipotești, 2012”, pe diferite site-uri literare
(„Confluente lirice”, „Noduri și Semne”
ș.a.), pe blogul aparținând profesorului de
limba română Ionel-Dumitru Nedelcu, pe
site-ul al scriitorului Viorel Darie ș.a. Am
mai apărut cu o selecție de texte de proză
scurtă în revista „Oglinda literară” nr. 132
(decembrie 2012) din Focșani, și cu poezie
în revistele „Dunărea de Jos” nr. 129
(noiembrie, 2012) din Galați și „Cenaclul”
(ianuarie 2013) din Craiova. De curând am
reușit să am și un site personal la adresa: .

Am obținut Premiul I în cadrul unui
proiect regional la secțiunea „Să
redescoperim magia Crăciunului” (2011).

De asemenea, am mai obținut și Premiul
„Mezin Talent” la Concursul Internațional
de Poezie și Proză „Starpress 2012”,
beneficiind de o tabără gratuită pe litoral în
vara anului trecut. Recent am obținut
Premiul II la Concursul Național de creație
literară „Otilia Cazimir - poeta sufletelor
simple” (februarie 2013).

În septembrie 2012 am publicat
propria mea carte de proză scurtă, intitulată
Șoapte de catifea, la Editura InfoRapArt
din Galați. În prezent pregătesc o carte de
poezie, pe care intenționez să o numesc
Șoapte esențiale. De asemenea, lucrez
într-o colaborare la o carte de povești
pentru copii, care va fi gata până în vara
acestui an.»

Februarie, 2013

Ani BRADEA

Prezent

În fiecare dimineată,
adăpostind un rest de vis agățat de geană
și-un strop de cafea,
ce-mi pătează roșul de buze,
planific un viitor
într-o lume imobilă.

Vopsesc tavanul albastru,
pe zidul dinspre apus pictez o grădină,
imaginez chiar o mare într-un colț de podea,
dar e-o tăcere stranie în jur
pentru că nu știu inventa păsări vii.

În fiecare zi, în lumea aproape fericită,
soarele răsare din podea
și apune prelingându-se pe zid,
iar eu continuu să cred
în mitul lacrimii care străpunge piatra.

Tu spui că nu există mâine,
c-ar trebui să șterg din calendar ziua de ieri.
Presată între paranteze,
îmi frâng aripile în falsul zbor.
Ți-am spus că sunt claustrofobă.

Înger uituc

Aș vrea să visez
fluturi,
păsări,
dragoni
sau orice alte vietăți cu aripi,
de la înălțimea visului zbor
să arunc metafore virgine
direct pe coala albă
ca așternutul din noaptea nunții.

Doar că eu visez repetat căderea,
dezariiparea neagră,
abisală,
și zidul de care toate metaforele
se strivesc.

Nu e corect, îngere păzitor,
ca piatra rece să-mi înghețe sângele
de dimineată până-n noapte
și mai departe, în scurta
moarte până la zori!

Mă dor umerii de pipăitul apăsător,
de unghiile care-mi sfășie carnea căutând,
îngerul meu,
îngerașul meu,
ai uitat ce-ai promis?

Duminică

Chiar și zidurilor le este îngăduit
să respire
în ziua a șaptea!

Gri-opac, umed,
cu gust de fructe putrezite,
aerul rece îmi umple savuros
nările și plămâni,
poate chiar mai mult de-atât,
am nevoie de rezerve pentru
noaptea vidă ce va veni.

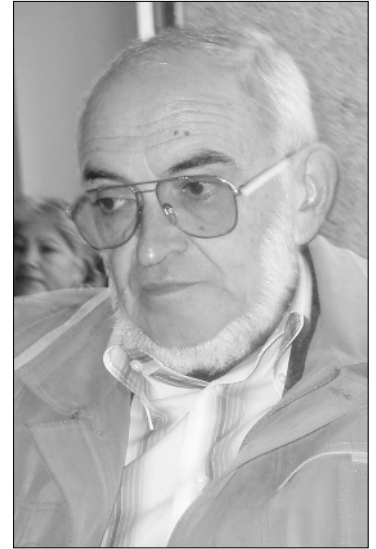
Mă așez pe băncuța de piatră
și fac exerciții de respirat
în ritm cu pământul
care expiră fuioare de ceață
la baza dealului.

Încet, încet, piatra-și întinde
vene reci în carnea mea,
în timp ce tu-mi reciți poezie modernă
la telefon.

Încă de la prima strofă îmi cuprind mâinile,
la a doua, picioarele și tot așa până ce
tot trupu-mi devine inert,
parte din băncuța pe care stau,
doar ochii mai reacționează a mirare
atunci când poezia ajunge la imagini apocaliptice.
Crește mușchiul pe piatră,
e atâta umezeală în aer că veșmântul verde
mă va acoperi înainte ca tu să rostești versul final.

Dimineată, o statuie ciudată privește cu ochi vii
un colț de nor care se cerne,
nimeni nu-i cunoaște povestea...
Doar tu, care-mi citești
poezie modernă la telefon.

Sadoveanu, un scriitor „reeducat”? (II)

Să fi anunțat oare *Mitrea Cocor* virajul, implicat o altă naștere? Reamintim că, în pofida etichetelor depreciative, Sadoveanu a fost, neîndoielnic, un om instruit. Dacă inițierea și activismul său în masonerie au fost convingător probate, în plan politic instrucția sa a fost precară. Dealtfel, coordonata politică lipsea prozei sadoveniene, până când marele scriitor și-a pus pana în slujba noului regim, „lingușind ocupantul” și oferind, prin *Mitrea Cocor*, un „produs rușinos”, constata Eugen Negrici. Până atunci, el tipărise, totuși, *Fantazii răsăritene* și *Caleidoscop* (ambele din 1946), iar cu un an înainte ținuse o celebră Conferință, cu un titlu de rezonanță masonică: *Lumina vine de la Răsărit*. Este limpede că prozatorul, răspunzând comenzii politice, își schimbă „tabieturile narative” și dă, în seria titlurilor ilustrând „lupta de clasă” și alte volume, precum deja pomenitele *Păuna Mică*, *Aventuri în lunca Dunării*, rescrie *Șoimii*, oferind prin *Nicoară Potcoavă* o proză istorică „just” orientată politic. *Mitrea Cocor* rămâne, însă, opera exemplară a realismului socialist autohton, chiar dacă romanul respectiv „nu se integrează deloc” în integrala sadoveniană. Să nu ometem că Sadoveanu a fost primul scriitor român, care, după război, a vizitat Uniunea Sovietică și a scris în termeni ditirambici despre Revoluția rusă. El a răspuns prompt „marii înnoiri” de după 1944 (cf. M. Ralea), devenind „cântărețul lumii noi”, iar *Mitrea Cocor* va fi chiar „primul erou de tip nou” (cf. Paul Georgescu). Prin cazul *Cocor*, țărănul revoltat nu mai alege haiducia, ci, luminat, inițiat, așadar, va deveni propagandistul noii lumi. Convertirea și reactivarea unor personalități de prestigiu, îndeosebi a scriitorilor mai în vârstă, cu certă cotă valorică, a fost un scop declarat al puterii comuniste, doritoare să-și găsească „tovarăși de drum” după înlocuirea / decapitarea vechilor elite. Literatura funcționa ca eficient instrument de propagandă, aplicându-se o rețetă testată în spațiul sovietic, cu o deosebire esențială: nu putem vorbi de un anarhism proletcultist, ci de un realism socialist stalinist și jdanovist, încât, pe bună dreptate, C. Pricop nota că folosirea termenului de proletcultism (abuzivă, chiar) „e fără nici o justificare”, după cum ritmicitatea apariției scrierilor „la comandă”, cu elan stahanovist în primii ani, brutalitatea ingerințelor ideologice, conviețuirea cu cenzura (mutilând operele) ar obliga la o *etapizare* în intervalul comunist. Oricum, M. Sadoveanu intră în acel „prim strat” al intelectualilor coabitând cu noua putere. Obediența era o practică des întâlnită, chiar pentru mari nume, în relațiile cu Puterea. Să invocăm doar, în cazul lui Sadoveanu, „tămâierea” lui Carol al II-lea (vezi *RFR*, 1940), ceea ce probează o condamnabilă continuare a encomionului, firește, în alt registru și cu alt stăpân. Operele noi, pe „linie”, dovedesc și o precaritate a elementului reflexiv, eșuând în tezism. Roman ratat, *Mitrea Cocor* a făcut furori în epocă. Sadoveanu

semnase, însă, pactul cu noua putere și, firește, se va bucura de toate onorurile, culminând cu *Premiul Lenin pentru pace* (1961). Să amintim că, intens mediatizat, acest roman simplist, important prin *miza propagandistică*, a fost ecranizat. Filmările au început în vara lui 1951, scenariul fiind semnat de Profira și Valeria Sadoveanu. El vădea însă „lipsuri serioase”, trecut prin proba de foc a unor rescrieri succesive și redistribuiri, Septimiu Sever fiind ales, până la urmă, pentru a interpreta rolul lui Mitrea. Abia în 1952, odată cu interpretarea controlului și aprobarea Biroului Politic, după avizul SPA (Secția de Propagandă și Agitație), pelicula regizată de Marietta Sadova și Victor Iliu pornește în lume, încununată la Karlovy Vary cu *Premiul pentru progresul social*, bucurându-se de comentarii bogate în presa sovietică. Și tot în 1952, la o întrunire electorală, *Mitrea Cocor*, ca personaj popular, a fost propus deputat pentru MAN!

Ca epocă de tranziție (cum numise premonitoriu Al. Piru, în *Panorama* sa, din 1968, intervalul 1940-1950), acei ani marchează trecerea de la *poezia rezistenței* (inconformismul, răbufnirile avangardiste, privațiunile de război) la *cântarea libertății* în era nouă (roșie), rod al dresajului ideologic. M. Beniuc își certa contemporanii („fabricanți de fum”), cerându-le imperios „să sune cântec nou în țară”. Reeducat, Sadoveanu își dăduse obolul, pornise, în 1954, *Seria de Opere* și va tipări 18 volume până în 1959. O congestie cerebrală cu recidivă și o istorie tabuizată îl vor obliga, constata Ov. S. Crohmălniceanu, să trăiască „diminuat”. Dar în zodia realismului socialist, Sadoveanu s-a bucurat de statutul oficializat de *prim-scriitor al țării*. Echivoc, repetitiv, „deloc intelectual” (crede, surprinzător, același Lucian Boia), fructificând discret relațiile subterane (masonerie), el recunoștea, în 1946, că *a adaptat* poporanismul „noilor împrejurări”. Să fie un titlu precum *Lumina vine de la Răsărit* o parolă masonică sau noul crez al scriitorului? Vizita în URSS, reamintim, i-a prilejuit o „revelație epocală”, oarecum mistică, precum o *străfulgerare*, biruind „balaurul îndoielilor”. Față de atâția scriitori curtați și derutați, testând variate strategii de supraviețuire literară, îmbrățișând o gamă largă a reacțiilor (de la colaboraționism, conformism, exhibiționism, adaptare etc., la inaderență și rezistență), Sadoveanu, un integrat oficializat, a achitat fără rezerve „taxa de protecție”, salutând cu uimire jucată

„dreptatea popoarelor înfrățite”. De la spiritul tranzacțional și concesiile calculate, la entuziasmul politic mimat, căzând în dezmăț propagandistic nu era, în acei ani de teroare, decât un pas. Sadoveanu l-a făcut, convertind *efortul inițiativ* într-o așa-zisă *limpezire ideologică*. Iar recompensele n-au întârziat. Tandemul C.I. Parhon-Sadoveanu, de pildă, plombat în fruntea prezidiului MAN fortifica vâna muncitorească a Partidului prin figurația unor intelectuali recunoscuți. Sincer sau nu, pe un ton exaltat în impresiile sale de călător în Țara Sovietelor, având „revelația adevărului”, Sadoveanu cerea să ne „împărtășim” din experiența marelui vecin de la Răsărit, lăudând fără economie „legea dreptății” (în colhozul de la Tarasovka, de pildă) și văzând în Stalin „campionul păcii mondiale”. Înnoirea lumii – prin experiența sovietică – este „un câștig fără sămân”, scria marele prozator, răspunzând prompt comenzilor, livrând o publicistică „programat propagandistică”, nota Constantin Cubleşan, într-un stil atins de „turmentare” (cf. M. Nițescu). Totuși, oficialitățile vremii așteptau romanul-model, de miză ideologică asumată. După neconvingătoarea *Păuna Mică*, în care umiliții în pribegie, alcătuind „tovărășia”, provoacă mirarea pădurenilor, Sadoveanu va semna *Mitreă Cocor*, considerat ironic, peste ani, „capodopera literaturii proletcultiste de la noi”; sau un „anti” Nobel românesc, bucurându-se de „o posteritate nefirească” (cf. E. Simion). Un Sadoveanu adâncit în contemplativism și cultul trecutului, oferă, astfel, un roman *atipic*, aducând în prim-plan „eroul combativ” (observase C. Regman), ajutând, prin educație revoluționară (girată de fierarul Florea Costea), să iasă „pământenii de sub ceață”, asigurând „rânduiala” la Dropii. Evident, o schemă epică rudimentară, maniheistă, cu o limbă „săracă”, o apariție considerată „o sărbătoare a literaturii noastre” (M. Novicov, 1953), roman fără modele la noi, devenit model de „măiestrie artistică”, promovat zgomotos și îngropat în uitare. Nu e vorba, credem, de o „convertire instantanee”, cum sugera Viorel Nistor, după cum ar fi greu de acceptat că bătrânul Sadoveanu dă, voit, „o scriere ironică”, prin inaderență și neasumare, de paternitate incertă. În fond, el girează noua literatură, e drept, printr-o scriere mincinoasă, „rușinoasă”, nicidecum de prim raft axiologic. Și pare a confirma reproșurile controversatului Pamfil Șeicaru, formulate într-o celebră *Scrisoare deschisă* (1954), amintind acolo demisia morală, ascunzăturile sufletești și „ruleta prieteniei”, arghirofilia și „frenesia” dezonoarei, deloc străine prozatorului, neîncercat de „povara” vreunei convingeri!

Și Pavel Țugui, reconstituind, din interior, contextul instituțional al epocii, violent politizată, recunoscând numeroasele „obstrucții și situații absurde”, rigiditatea directivelor etc., găsea că laudele sadoveniene erau o „pledoarie exagerată”. Curios, în pofida acestui tribut ideologic, Sadoveanu nu beneficia, crede P. Țugui, de o „protecție oficială”; ca dovadă, capricioasa *istorie a reeditărilor*, cu un adevărat blocaj în intervalul 1948-1953. E vorba, desigur, de marile titluri interbelice, trecute prin cavalcada referatelor și coreferatelor, cu numeroase ședințe,

demiteri, „prefaceri contradictorii” și „epuizante confruntări”, stârnind mânia maestrului. Sadoveanu condamnă „amestecul unor redactori”, se plânge lui P. Groza și unor lideri PMR. Tânărul Țugui, uns din iunie 1951 șef al secției de literatură și artă din C.C., respinge modificările solicitate de diverse edituri și foruri și va fi lăudat de Sadoveanu însuși („mulțămît”), ca „cetitor serios”. În discuții prelungite, tensionate, reclamând „rezolvări principiale” erau chestiuni „delicate”: coloratura religioasă a scrierilor, misticismul, „ambițiile expansioniste” ale lui Duca Vodă (în *Zodia Cancerului*), invocarea unor toponimice din Basarabia și Bucovina etc. Până la urmă, prin vocea lui Leonte Răutu, în numele conducerii de partid, se acceptă ca „oportună” reeditarea scrierilor sadoveniene. Brutala *politizare a literaturii și literaturizarea politicii*, constata M. Nițescu, erau comandamentele epocii, impunând, ca esență a realismului socialist (confundat, regretabil, de exeget cu proletcultismul), „fuga de realitate”.

Cel care căutase statornic „lumina și bunătatea” (cum mărturisea, în 1942, într-un interviu), aflându-le într-un trecut foarte îndepărtat sau în bunacuviniță țărănească, prelungită arhaic în textura unui vast poem al naturii, de anvergură epeică, se dezice, la sfârșit de drum, de propriu-i crez. Cu unele excepții, operele senectuții îl exprimă parțial sau chiar caricatural, constata D. Micu. Și criticul adaugă: «niciodată oamenii lui Sadoveanu nu vorbesc fără „stil”». Or, povestitorul, trecut prin „șocul” unor adaptări, abandonează vorbirea protocolară a personajelor, plonjând într-o fabuloasă irealitate, în favoarea tezelor propagandistice, de cumul clișeistic, acceptate grabnic, dar străine, totuși, inaderente ființei sale. Amurgul sadovenian, pliat noii politici culturale, nu poate eclipsa, însă, măreția prozatorului, recuperând o vastă arhivă a sufletului românesc.

Ca să fim drepți, deși G. Călinescu descoperea, în 1960, în noua literatură sadoveniană o „entuziastă înțelegere a prezentului”, salutând era socialistă „în stil măreț biblic”, modelul – ca prim capitol al literaturii „noi” – acționase „dizolvant” în anii '50; abia mai târziu, prin revizitarea capodoperelor, lecția sadoveniană își dezvăluie modernitatea. Recitit, vechiul Sadoveanu „pune în paranteze” producția sa de după 1944, iar noile lecturi îi asigură o *nouă actualitate*, dezvăluindu-ne un scriitor „nebanuit”, confirmându-i măreția statuară.

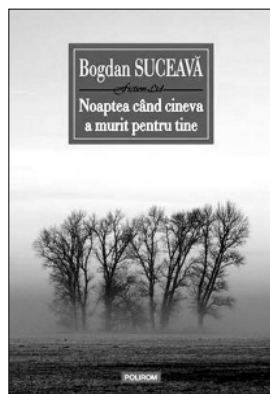
Adrian Dinu RACHIERU

Un roman al lui Decembrie 1989

Deși subiectul clocotește de sevă, nu s-au scris multe cărți de proză despre evenimentele care au marcat istoria României în zilele lui decembrie 1989. Au fost două romane în prima parte a anilor '90, *Orb în lumină*, de Gheorghe Văduva, și *Versiunea oficială*, de Ștefan Aldea, ambii scriitori militari, care au privit fenomenul din interior, într-un fel, și, prin aceasta, fatalmente, mai puțin convingător la nivel artistic. Eroii lor sunt, se înțelege, militari, acțiunea se pliază pe acțiuni ale armatei în acele zile și tocmai specializarea celor doi autori a făcut ca ei să fie încorsetați într-un soi de tehnicism care, cum se întâmplă în astfel de cazuri, afectează viziunea generală, dă o notă apăsată de inautentic (paradoxal, tocmai prin excesul de detalii), dar mai ales se dovedește, bineînțeles, redundant.

Onestitatea acestor cărți nu poate fi pusă la îndoială, dar ele spun, totuși, prea puțin din adevărul evenimentului (de multe ori, adevărul unui eveniment stă mai mult într-o viziune artistică decât în cea documentară), al acelor zile și nopți care au zguduit lumea românească, dar nu numai, iar discreta mea aluzie la cartea lui John Reed, *Zece zile care au zguduit lumea*,

nu e lipsită de rost. S-a vorbit enorm despre efectul mondial al lui 11 septembrie 2001, și pe bună dreptate. Însă nu s-a observat, ori s-a observat prea puțin cât de mult au influențat evenimentele din România lumea mijloacelor de comunicare în masă începând de atunci, cum s-au modificat vectorii de acțiune în psihologia manipulării, cum a fost indusă la un nivel transfrontalier psihologia schimbării o dată cu transmiterea prin intermediul rețelelor de televiziune cu acoperire globală a ceea ce s-a întâmplat în București și în alte orașe, începând cu alungarea violentă a lui Nicolae Ceaușescu de la conducerea țării, continuând cu execuția celor doi soți Ceaușescu și apoi cu spectaculoasele modificări de eșichier politic, mergând în cascadă, vertiginos – o accelerare aproape fără precedent a evenimentelor. O dinamică răsfântă – chiar dacă mai evident abia după primul război din Golf, dar mai cu seamă după războiul din fosta Iugoslavie – cum spuneam, la scară planetară. După opinia celui care scrie aceste rânduri,

chiar dacă aceste ecouri poate sunt mai greu de detectat, la o analiză atentă ar putea rezulta date extrem de interesante.

Foarte bune pagini despre evenimentele respective a cuprins romanul *Demonul confesiunii*, de Radu Sergiu Ruba; bine tensionate, autentice. Fără să țintească în vreun fel esența politico-militară, istorică a dramaticelor desfășurări – de altfel, miza cărții lui Ruba este legată de alt subiect, decembrie fiind doar un episod în structura romanului – paginile care se ocupă de zilele, și mai ales nopțile terifiante de atunci, când o lume nouă se lepăda, în sânge și suferință, de cea veche sunt de un realism de o rară forță literară (acel adevăr pe care romanele militarilor, tocmai invocate, mai seci, nu au reușit să-l surprindă). Aproape că se naște întrebarea de ce poetul convertit în romancier – și încă de o frapantă valoare – nu s-a aplecat în exclusivitate asupra Revoluției într-o carte de sine stătătoare?

În fine, a fost să scrie un asemenea roman tot un participant la acele evenimente. **Bogdan Suceavă** (născut în 1969, Curtea de Argeș, debut în 1990, cu volumul de nuvele *Teama de amurg*), cunoscut, dintr-o consistentă listă de titluri (din care amintesc *Sub semnul Orionului*, roman, 1992, *Legende și eresuri*, poeme, 1995, *Năluci și portrete*, poeme, 2001, *Imperiul generalilor târzii și alte istorii*, 2002, *Bunicul s-a întors la franceză*, povestiri, 2003, *Bătălii și mesagii*, poeme, 2005, *Vincent nemuritorul*, roman, 2008), îndeosebi pentru cărțile sale *Venea din timpul diez*, 2004, ediția a II-a 2010, și *Miruna, o poveste*, 2007 (Premiul Asociației Scriitorilor din București), a publicat *Noaptea în care cineva a murit pentru tine* (Editura Polirom, 2010) anume centrat pe tema Revoluției din decembrie.

În decembrie, 1989, Suceavă Bogdan era proaspăt student în anul întâi al Facultății de Matematică a Universității din București. Pe 3 iulie își încheiase stagiul militar cu termen redus la o subunitate a Comandamentului Trupelor de Securitate de la Băneasa (trupele de jandarmi de astăzi). Purtase însă nu uniforma kaki, cu petlițe albastre cu paspoal roșu, a armii respective, ci uniforma gri-bleu a trupelor de Miliție, întrucât subunitatea avea un statut aparte. Detalii va avea o importanță covârșitoare în desfășurarea romanului. Pe de-o parte, are legătură cu natura și tipul precar de instrucție militară a subunității despre care vorbește, instrucție ale cărei efecte – și în ce-i privește pe ofițeri, și în ce-i privește pe soldați – aveau să se vadă în focul evenimentelor, iar cartea reflectă cu fidelitate aceste aspecte și rolul lor. Pe de alta, este

vorba de solidaritatea pe care personajul narator o simte față de militarii acestei subunități întâlnește în diferite momente ale Revoluției – primul, cel cu care deschide romanul, în dimineața zilei de 25 decembrie. De aici pornind, una dintre liniile narative culminează cu moartea unuia dintre soldații cu care autorul fusese camarad, rămas să își satisfacă în continuare stagiul militar, el nefiind la „t.r.”, ci „la un an și patru luni”, ca unul care nu reușise să intre la facultate. Acest Cristi, camaradul nenorocos al autorului, al cărui destin se frânge definitiv în timpul unuia dintre schimburile de focuri din Revoluție (între cine și cine, cartea nu și-a propus să elucideze), este una dintre importanțele chei ale romanului.

Noapte când cineva a murit pentru tine este un roman biografic. Aș ezita să folosesc termenul ficțiune biografică, pentru că, deși avem de-a face cu literatura, povestea, fabula, în termeni narativi, nu este inventată. Ne aflăm în fața unuia dintre acele romane în legătură cu care autorul nu își previne, pe prima pagină, cititorii: „orice asemănare cu fapte și personaje reale nu poate fi decât întâmplătoare”. Totul în această carte este adevărat, retrăit cu fidelitate la o distanță de douăzeci de ani de la evenimente, impregnat, cu impecabil talent, de suflu epic. Însă, dincolo de stil, de arta de a povesti, se detașează realitatea.

Narațiunea se derulează pe două planuri: unul este cel al evenimentelor din Revoluție așa cum le-a trăit autorul, în chip de proaspăt student și proaspăt rezervist, de la zig-zag-urile printre gloanțe pe străzile Bucureștiului la spaimile și incidentele la filtrele de control alcătuite din tot felul de inși dubioși, de la nopțile petrecute în paza și apărarea clădirii Universității împotriva teroriștilor (cine a putut să îndemne sau să încurajeze populația Capitalei la așa-ceva, pe studenți, în primul rând, când nici un ofițer nu ar fi îngăduit o asemenea absurdă, periculoasă, inutilă inițiativă?) la dezbaterile furtunoase pentru crearea Ligii Studenților și la luptele pentru putere în Facultate și în Universitate care se dezlănțuiseră feroce și fără nici un fairplay o dată cu mijirea zorilor unei noi epoci. Cel de-al doilea este constituit de rememorarea lunilor de armată petrecute la „Interne”.

Înainte de a fi prozator, Bogdan Suceavă este matematician. Are, așadar, mintea cuiva pentru care lumea, evenimentele, trebuie să fie explicabile, să aibă, cu alte cuvinte, o descriere rațională. Dorința de a înțelege, de a găsi un sens acelor evenimente pare a fi, într-o anumită măsură, mobilul acestei evocări la persoana întâi, tensionată fără cusur, într-o manieră care pe cei implicați în focul acelor zile și nopți îi face să retrăiască momentele de bucurie, de haos, de spaimă, de groază în fața spectrului morții sau în fața ei de-a dreptul, când Îngerul cu coasa cădea asupra unui camarad, a unui prieten de lângă tine sau chiar a unui necunoscut cu care în vâltoarea acelor evenimente deveniai solidar. Sunt reînviată, în paginile cărții, momentele de speranță, de incertitudine, de eliberare, dar și de disperare și neputință în fața iraționalului.

Foarte mulți au înțeles atunci ce înseamnă să treacă peste cineva, chiar peste tine, roata istoriei atunci când se urnește, iar romanul lui Bogdan Suceavă reușește strălucit – tocmai pentru că este onest și fără pretenții afișate – să facă pe oricine să își figureze un astfel de fenomen stihinic în aparența și manifestările lui vizibile, cu o logică nemiloasă, crudă, în adâncuri.

Celălalt plan, al povestirii întâmplărilor vieții de cazarmă, se dovedește la fel de bine realizat. Aici, paginile lui Bogdan Suceavă rivalizează strălucit cu acelea ale lui Petru Popescu din *Dulce ca mierea e glonțul patriei*. Nimeni dintre cei care își satisfac stagiul militar la Comandamentul Trupelor de Securitate, în contingentul 1988, nu-și va imagina că glonțul patriei ar putea să îl atingă chiar pe el. Ei sunt tineri inteligenți, cu mai mici sau mai mari protecții (tatăl autorului era atunci colonel de miliție; ulterior, în miezul lui decembrie 1989, avea să își asume decizii cruciale pentru forțele de miliție și, până la urmă, pentru însăși evoluția acelor evenimente, decizii care aveau să îi asigure mai târziu o funcție înaltă în Ministerul de Interne și gradul de general).

Tinerii aceștia fac șmotru, fac instrucție, cât se poate într-o unitate militară care nu este una a armatei propriu-zise, fac șotii, participă la învățământul politic, la misiuni de pază și așa mai departe. Veridicitatea cu care autorul redă întâmplările este mai presus de discuție. Portretele, și cele pozitive, și cele negative, sunt credibile până la ultima tușă. Întâmplările au și farmecul și nota de frustrare care le sunt proprii într-un asemenea mediu. Este memorabilă dezbaterea neașteptată la care participă, condusă de un maior Dumiteana, în care intuiesc un *alter ego* al tatălui autorului, despre pedeapsa cu moartea și despre implicațiile ei legale și morale.

„În general, nimeni dintre noi n-a învățat nimic de specialitate în armată, am învățat, în schimb, să supraviețuim în condiții cazone, în cele mai absurde situații. Știu bine ce scria în catastife, că militarii cu termen redus ar trebui să aibă parte de instrucția necesară unor viitori ofițeri în rezervă. Dar treaba stătea, în viața reală, cu totul altfel. În toate acele luni nu am văzut nici o hartă militară și nu am fost niciodată instruiți așa cum ar fi trebuit să fie niște viitori ofițeri. Am spălat însă foarte multe chiuvete, coridoare, toalete. Bănuiesc că la fel de bine pregătiți erau și ofițerii noștri. Îmi suspectez că nu știau mare lucru, iar dacă știau, îi suspectez că nu iubeau ceea ce știau.”

În mai multe rânduri, pe parcursul cărții, Bogdan Suceavă întrebuințează greșit expresii din limbajul militar, așa cum se vorbește în această cazarmă, așa cum este normat în regulamentele de ordine interioară sau în cele de luptă. Asta este din cauza faptului că autorul nu a făcut armata la o unitate a Ministerului Apărării, ci într-una în care expresiile de acest fel au caracter idiomatic. Este un limbaj al celor mai fără instrucție. Altminteri, spirit atent la tot ce se întâmplă, este remarcabilă memoria lui, ca și viziunea în care interpretează datele. „Iau cuvântul eu, care am probabil un al șaselea simț când e vorba de conexiuni militare”, scrie într-un loc, istorisind un incident din timpul evenimentelor petrecute în corpul de clădire al facultății de Matematică în cursul unei nopți din acel decembrie.

Lectura cărții confirmă din plin această afirmație despre sine a autorului. Dacă nu ar fi devenit matematician, ci ar fi îmbrățișat cariera armelor, sunt convins că Bogdan Suceavă ar fi fost un strălucit stat-majorist. Și, dacă am pătruns pe acest teren, poate că nu e rău să amintim despre talentul și preocuparea pentru matematică ale tânărului ofițer de artilerie Napoleon Bonaparte. Generalul Franz Halder, șeful Înaltului Comandament al Wehrmacht în timpul Campaniei din Vest se relaxa rezolvând probleme de matematică. Marele

matematician János Bolyai, cel care a pus bazele geometriei ne-euclidiene, era ofițer în garnizoana Timișoara în 1926, când și-a prezentat noua teorie. Iar exemplele ar putea continua.

Despre implicațiile morale ale prezenței autorului într-o unitate care contribuia, de fapt, la menținerea ordinii de drept a statului socialist acesta nu omite să se pronunțe. Vizita *sui generis* în muzeul unității (mai exact, o descoperire provocată nu de o activitate programată, cum ne-am aștepta, ci de un ordin de a face curățenie în sala respectivă), unde se află date, portrete și informații despre militarii din trupele de securitate căzuți în luptele cu grupurile de rezistență anticomunistă din munți, este una problematică în cel mai înalt grad în ordinea balansului și mutațiilor valorilor. Tânărul soldat t.r. se întreabă dacă și cât este de legitim să se mândrească cu tradițiile și cu acei eroi ai unității: „Deodată simt că mi-e silă. Nu e doar faptul că mă revoltă tăcerea din jurul acestor morți. Ci că nu prea înțeleg foarte bine *de ce* au murit ei și de ce acum ei sunt înconjurați de indiferență și tăcere. De fapt, mă revoltă ideea că cineva ar putea muri fără să se știe *de ce*, fără acel ultim și convingător *de ce* care dă un sens morții unui erou. Dar soldații trupelor noastre de Securitate nu se luptă și ei pentru onoare? Ei se luptă, teoretic, pentru ceva mult mai important și mai solid, pentru societatea socialistă multilateral dezvoltată. Aici vedem supremul altruism, maxima generozitate. Să-ți dai viața pentru o țară și să devii o umbră în muzeul nevizitat al armiei. Ce naiba simți în legătură cu asta?

Dar ce e aici? Panoul acesta. Cu acest soldat, care a murit în lupta cu partizanii anticomuniști din Valea Rea, județul Argeș. Rămân înghețat, cu cărpa de praf în mână. Cristi e în spatele meu. Din satul acela e familia mea. De aici. Și, deodată, treaba devine foarte complicată, pentru că și eu am mai multe legături de sânge cu oamenii din sat decât cu soldatul în haină kaki și cu petlițe albastre, al cărui chip e evocat aici. Împușcat în Valea Rea, pe la spate. Știu foarte bine zona, am crescut acolo, ce-mi spuneți voi? Și chipul lui, un tânăr înalt și blond, nu solid, nici foarte bine făcut. Partizanii aceia. Partizanii aceia sunt tribul meu cel adevărat, tribul de sânge, țărani de la munte, care m-au învățat să-mi fac cruce cu limba-n cerul gurii și să mă rog seara cu șoapte arhaice [...] Dar în sala asta lucrurile se scriu pe dos, istoria e întoarsă invers. Erou e cel care a căzut în lupta împotriva lor. Citat pe marea unitate. Decorat post-mortem. Avansat post-mortem la gradul de plutonier-adjutant. Trei table pentru eternitate. În numele patriei.” O problemă de morală aproape insolubilă în ordinea comună a lucrurilor.

Cu aptitudinile lui de militar și cu mentalitatea de matematician, răvășeala acelor zile și nopți nu putea să rămână doar descrisă, fără a fi pusă într-o ecuație mai largă: „Haosul ar trebui să aibă un rost? Nu, nu e neapărat, mă gândesc eu azi. Atunci însă nu știam asta.

Cu două zile în urmă, nimerisem cu Relu pe strada care dădea spre Biblioteca Centrală Universitară. Pe 23 decembrie, unul dintre conferențiarilor de analiză ne zisese: e nevoie de noi ca să salvăm Biblioteca Centrală din ghearele focului! Să mergem să scoatem cărțile din foc! Nu mai știu de ce ne-am luat după el. Noi, adică tribul nostru,ăștia de la Matematică, cei care păstrăm logica lumii. Noi! Am ajuns acolo atunci când se trăgea cel mai tare. În spatele ceceului [sediul Comitetului

Central al Partidului Comunist Român, fostul Palat Regal, n.m., R.V.], am nimerit într-un loc unde, din spatele nostru, militarii MAPN deschiseseră focul către niște ținte situate undeva, în față. Gloanțele șuierau pe deasupra noastră. Ne-am întors cât de repede am putut: ne-a luat o jumătate de oră ca să ne întorcem douăzeci de metri. Târâș. Cu adevărat tragic ar fi fost să mori din prostie, împușcat de ai tăi, de la spate, în timp ce tu încerci să ajuți Revoluția într-un loc unde n-ar fi trebuit să fii. Să nimeresti stupid între două linii de foc.”

Însă întâmplarea cu care pune în discuție extrem de acut absurdul unei morți glorioase – dincolo de sfârșitul nedrept, provocat de o eroare de comandă, al lui Cristi, cel evocat pe multe pagini – este legată de un amănunt din istoria matematicii, amănunt la care protagonistul se gândește în timp ce se află, noaptea, alături de alți revoluționari, în clădirea Facultății de Matematică, pentru a o apăra împotriva teroriștilor, a contrarevoluționarilor și nu se mai știe împotriva cui. Este vorba de „Bernhard Riemann, omul ce a inventat obiectul de bază al muncii, spațiul cu care se lucrează în geometrie [geometria riemanniană și diferențialele suprafețelor, puse la punct de Riemann, au servit ca piese importante în conturarea teoriei relativității, n.m., RV.]. El, tocmai el, să spunem precis. El a petrecut o noapte servind Revoluția de la 1848. De la nouă dimineața, pe 24 martie 1948, și până la unu după-masă, în ziua următoare, servind de gardă [corect: „în serviciul de gardă”, n.m., R.V.] la Palatul Regal din Berlin, ca membru al corpului studenților. Nu a lăsat nimic scris despre noaptea aceea. Nu știm la ce s-a gândit, nu știm ce a crezut despre acea scurtă experiență revoluționară. Ce s-ar fi întâmplat cu noi, toți ceilalți, noi, cei normali, lipsiți de adâncă lui înaintevvedere, dacă el s-ar fi prăpădit atunci? Câte idei senzaționale s-ar fi descoperit cu întârziere și mult mai greu dacă el, întâistătătorul conceptelor noastre, ar fi pierit inutil pentru o țară care nici măcar nu era a lui? A avut și veacul al nouăsprezecelea mizeriile lui, oribile, fără îndoială, dar a avut, oare, ceva ca lucrurile pe care le văd eu?”

Iar tânărul student în anul întâi, inițiator, după cum spune, al întâiului proiect de statut al Ligii Studenților, nu pare să vadă lucrurile la fel cu majoritatea celorlalți colegi ai lui. Confruntările cu iz maoist, adică de „revoluție culturală”, din timpul discuțiilor legate de viitorul facultății, dar nu numai, sunt încă unul dintre punctele tari ale cărții. Dacă este nevoie, s-ar putea certifica autenticitatea atmosferei măcar prin compararea cu dezbaterile de la Facultatea de Litere, așa cum sunt relatate de profesorul Dumitru Micu în memoriile sale, intitulate *Sfârșit și început de mileniu*. Lumea nouă care se naștea, cu sacrificiile unor perdanți cum a fost Cristi, camaradul autorului, soldatul singuratic și lovit de soartă din Unitatea Militară 0396. Dar nu se arăta mai frumoasă decât cea veche.

Noaptea în care cineva a murit pentru tine, așa cum este scris, străbătut de un suflu de autentic, de o tensiune netrucată și de un efort narativ-rememorator ce nu vrea decât să restituie ceva din adevărul scurtei și dramaticei perioade care stă la originea unei mari cotituri în istoria României, mi se pare unul dintre romanele remarcabile ale ultimilor ani în proza românească.

Radu VOINESCU

Un autor oniric

Visele țin de realitatea înșelătoare a nopții, deschizând dimensiuni imaginare sau abisale existenței. Ele au fost surse pentru literatura romantică sau suprarealistă. Hypnos, zeul somnului, avea o mie de fii, proliferarea lui însemnând polimorfism. Dintre aceștia, Morfeu își putea schimba cu ușurință înfățișarea, creând o lume himerică. Știința descifrării viselor are un spectru bogat, de la oniromanție, până la psihanaliză. Fără îndoială, în literatură avem a face cu o simulare (cum susține gruparea onirică, înființată de Dumitru Țepeneag și Leonid Dimov, în 1965), preluându-se fie mecanismele de producere a viselor, fie tipul de scenarii onirice, fie anumite simboluri. Visul este calea de trecere într-o lume fantastică, având o evoluție necontrolată, evazivă, captivantă prin inefabilitatea sa, conținând chei de citire subliminală. Pentru a marca acest aspect mlădios, D. Țepeneag definește *onirismul estetic* „un fel de muzică pictată, de timp fără încetare convertit în spațiu”. Scriitorului oniric i se oferă modalități de înscenare nelimitate. Ne place să dormim și pentru a visa, pentru a savura istorii degheizate. Domnișoarele își fac somnul de frumusețe, lăsându-se copleșite de reverii seducătoare.

Cartea lui **Florian Stanciu** se numește **Pe căile lui Hypnos – pagini scrise cu vise** (Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2006). Personajul narator, a cărui vârstă oscilează între copilărie și senectute, este bolnav de visare, compunând o poveste existențială onirică. Simptomatică pentru el este vocația zborului: „totdeauna mi-e greu să încep... să mă ridic de la pământ... trebuie mai întâi să alerg repede... să depăn din mâini și din picioare... să mă scutur de greutatea trupului și să mă înalț ușor, ușor... [...] odată ce mă ridic mult prea sus mă cuprind o înfrigurare... poate chiar o spaimă: sunt clipele în care nu mai deslușesc nimic dedesubt, nici măcar ca prin ceață, nici tu crânguri, nici păduri... nimic. de m-aș mai înălța încă puțin, îmi spun, aș pierde drumul înapoi și, cine știe, nu i-aș mai da de urmă... poate asta mi s-ar întâmpla: m-aș pierde în cer.” (p. 7-8). Nu este confesiunea unui adolescent sensibil, dominat de stări paradoxale, consumând în sine întrebări, ci modul de existență al unuia (visul se repetă la vârste diferite) care confundă realul cu imaginarul, care cade dintr-un vis în altul, își închipuie că este urmărit și scapă zburând, evită dificultatea unui loc mlăștinos, aterizează într-o grădină, într-un pom, pe un acoperiș. Este când un solitar, când un sociabil, se pierde în fața fetei pe care o iubește, sau este îndrăzneț. Lumea din jurul său se metamorfozează miraculos, fiind observată, de cele mai multe ori, de la înălțime, panoramic. Dominat de contagiunea onirică, scriitorul inventează abundent, transformând narațiunea în mici fragmente de halucinație, transcrise sub formă de poeme în proză. Imaginile se succedă într-un ritm caleidoscopic, textul este fără structură, sincopat, cu psihologie minimă, sau deloc, bazându-se pe viziuni, pe exprimarea unor stări. Naratorul este un vulnerabil, amenințat de invadatori străini, de animale fioroase, de forțe agresive. Uneori, crâmpeiele onirice sunt înlocuite cu anamneze,

evocându-se mici episoade din copilărie și tinerețe, necoagulate istoric, lăsând simțurile să le reactualizeze. Se pare că și alte personaje suferă de levitație, deplasându-se dintr-un loc în altul prin văzduh. Unchiul C. plutește într-un nor. Alegoric, sunt pomenite evenimente istorice, sociale: invazia sovietică, colectivizarea. În fond, recursul oniric salvează, prin memorie sentimentală, timpul evanescent. Muzeul amintirilor este tradus în registru oniric, nu lipsit de poeticitate. Senzația de zbor ar putea conota o prospectare a amintirilor, a altei realități: „suiam ușor... un pâlpâit din mâini și din picioare... cum fac scafandri ajunși în străfundul mării și apoi încep să se ridice la suprafață. mă înălțam clipă de clipă... străvedeam în înalt dar și în laturi – lumini, luminițe înțepându-mi ochii ca primele raze ale unor lămpi tocmai aprinse.” (p. 26). Se sugerează o plutire amniotică, în afara istoriei. De fapt, între scenariile onirice și evenimentele diurne există interferări și transformări. Spațiul virtual al nopții atrage, ca într-o misterioasă gaură neagră, activitățile zilei. Geometria visului înlocuiește psihologia cu imaginea simbolică, este o realitate din care s-a extras realitatea materială, rămânând numai încordarea, gestul, semnificantul. Somnul este o fugă de înfăptuire, este un joc de umbre japonez, dar și rezolvarea unei curiozități necenzurate. Visătorul se ascunde în noaptea sa.

Prin anamneza care, și ea, este transformată în vis, sunt redeşteptate o lume sătească, elegii existențiale, decupate, ca în excavările arheologice, din grosimea timpului: „parcă aveam în orbite un ocean și prin lentilele lui străvedeam alte locuri și alte timpuri. mă legau de ele fire nevăzute; le aduceam mai aproape de mine, pe cât pofteam. nimeni nu ar fi putut să mi le alunge... să mi le destrame. zăream lucruri ce mi se săpaseră demult în minte... case, străzi, pomi. se dezbrăcau de văluri de ceață și pluteau spre mine.” (p. 31). Schema folosită, pentru a sugera fugacitatea, este a întâlnirii cu oameni decedați, sau jocul vârstelor, copiii de odinioară fiind prezentați bătrâni, prietenii – ca niște străini. Apariția iubitei din perioada școlarității, Li, este un nou prilej de levitație. Sunt imaginate scene coregrafice, în care oameni zburători dansează cu păsări care se transformă în fete. Existența este reprezentată ca învârtirea în cerc a unei tiribombe.

Preocupat de performanțe stilistice, aglutinând imagini eclectice, alegorizând, folosind metamorfoze, sublimând realul, autorul nu are cum să nu fie un manierist. Fantasticul,

Lector

care se derulează fără direcție, conține o cantitate nelimitată de simboluri. Oniricul inform, fragmentat, repetitiv, nu lasă narațiunea să se limpezească. Totul se pierde într-un aflus de imagini, în puseuri vizionare, în obsesii, într-un abuz de semnale. O vânzoleală continuă stăpânește lumea, toate zboară, dansează, aleargă, se ascund, se amenință, nu au liniște, într-un decor straniu, adesea încremenit. Se amestecă codul subconștientului cu insensibilitățile absurdului. Sunt extravertite angoase, pulsioni, stări morbide. Unele, psihanalizabile. Recuzita mai conține dedublări, alienări, peisaje convenționale, înscenări kafkiene, geometrii variabile: „ajunserăm la o răscruce de străzi peste care se înălța silueta zveltă, strălucitoare a unei catedrale. unde știam că era o piațetă, acum mă întâmpina un bazar ghiftuit de mărfuri și mișunând de lume. la câteva tarabe ce se-nvecinau cu trotuarul se-așezaseră niște funcționari, fiecare dintre ei în față cu câte o mașină de scris. ia te uită, zic, tocmai de ce am eu nevoie...” (p. 68).

Cartea este neîncadrabilă în categorii de gen și specie, sustrăgându-se deliberat unei forme. Fără coerență pe spațiu mare, fragmentele compun imagini, mici scene spontane – după modelul oniric. Cadrele se schimbă pe neașteptate, oamenii apar sau dispar miraculos, se evaporă sau zboară, se metamorfozează. Sunt amestecate remanente de memorie, secvențe ale cotidianității, adesea decupate din context. Personajul narator, abulic, absent, este purtat de un flux neștiut, ca un obiect oarecare, în spațiu, în timp: „nu știu ce se petrece că, într-o clipită, rămân singur. Iar de mai-nainte, poate liniștea de acum... sau cumva și una și alta... mă strămută într-un abur de amețeață. îmi spun: unde pieriră?... nici urmă nu rămase din ei.” (p. 77). Timpul nu mai este vectorial, ci disipat în imagini, țâșnind în toate direcțiile; spațiul este destructurat, suferind transformări uimitoare. Realitatea este iluzorie, teatrală, marcată de simboluri tainice, de bizarerii. Omniprezenta Li, iubita din copilărie, dar și alte imagini feminine, țâșnesc de te miri unde, sunt hieratice. Totul evoluează ca în transă: apariții de avioane fără motor, trenuri care circulă fără roți, fără locomotivă, personaje care se comportă ca niște scamatori. Automobile, trăsură, vehicule amenințătoare gonesc nebunește. Coșmaruri alternează cu seninătăți sau cu situații absurde. Deși cartea are în întregime un regim oniric, evenimentele, gesturile au concretețe, scenele sunt prezentate realist, în ciuda faptului că viii și morții se amestecă; la fel, amintirile și fanteziile. Ca și visul, cartea este compozită. Textul devine când confesiune, când anamneză. Se fac resuscitări ale copilăriei rurale, uneori păstrate în dimensiuni veridice, alteori prelucrate simbolic. Este reluată perseverent imaginea alcătuirii duble, de om și de pasăre, a povestitorului. De asemenea, întâlniri repetate cu fete, cu femei dragi, plimbări vibrante, comunicative, gesturi tandre. Mereu neliniștit, într-o permanentă stare deambulatorie, naratorul urcă scări, străbate culoare nesfârșite, misterioase, atacat de câini sau de animale hidoase. Rulate, stopate, secvențele nu au o logică de cursivitate, exprimă o stare de alienare: „merg îndelung și nu întâlnesc în cale nici uși deschise, nici stăpâni... nimic. și mi-aud numai pașii tropăind pe podelele de lemn. în totul o construcție veche, îmi spun, și

pesemne pustie. mi-e să nu mă învârtesc perpetuu ca-ntr-un cerc imens și să nu mai ies la lumina zilei. spre ușurarea mea nu se întâmplă așa...” (p. 160). Cartea pare un jurnal oniric de amintiri, de obsesii, fără convenționalități.

Fantasticul intră în funcțiune mai ales în situații de impas, ca reacție la coșmar. Pentru că adesea unghiul de vedere este în înălțime, apar imagini de case, peisaje, instituții, întreprinderea la care protagonistul lucrează, făcând statistici, calcule interminabile. Memorabilă este secvența în care, asemenea carului Sfântului Ilie, căruța plină cu știuleți de porumb a tatălui își ia zborul, de la câmp, hurducând peste podul de nori: „tata rotește sporadic biciul deasupra cailor... plesnește... și din plesnete țâșnesc fulgere... iar dedesubtul nostru roțile iscă un duruit surd de tunete ce se pierd alergând unele după altele pe sub cupola zilei./ uimit de ce ni se întâmplă și luat de un val de spaimă. de-odată începem să coborâm. cu cât ne lăsăm mai jos, cu atât deslușesc mai bine mulțimea de lume de pe la capătul tarlalelor. Coborâșul e năprasnic de repezit... iar eu, prins de teama de-a nu ne sfârâma, izbindu-ne de pământ./ am revenit cu bine în chiar locul de unde plecarăm mai înainte și încărcărăm iar căruța.” (p. 215).

Privită în general, cartea este una despre iluziile existenței, realitatea căpătând, pe măsură ce se derulează, evanescența visului. Din trecerea prin fluviul vieții nu rămân decât fragmente fantasmatic. Autorul continuă, la distanță în timp, elegantul program al grupării onirice din anii 60, asumând cu luciditate calitatea de scriitor după „legile visului”.

Paul ARETZU

„Scrisoarea” faimoasă nici azi nu se lasă...

De Caragiale, lumea încă știe. „Grație” politiciii noastre. Și-acu’, ca și-atunci. Omu’ brici a scris, satiric, peren. Mă înnebunesc dupe stilu’ lui. Și replica-i hătră. De-asta revăzui „Scrisoarea pierdută”. Cu „capitaliștii” de la Comedie. Recent, la Pitești. Treabă de echipă. Adusă pe scenă de Alex Dabija. Iureș, Teleoacă, Chiriac, Vizante, Mihăiță, Racoți, Dobrovici, Teodosiu, Huluba și Rădulescu. Toți angrenați de la egal la egal, ideal. La fix conlucrând între ei, cu folos. Întru comic neaș și irezistibil. Cu mesaj valabil și-n zilele noastre. C-așa-i la români. Intrigă, șantaj, zone gri, constant. Nulitate, gărlă, compromis, destul. Papat piața, cum se zice. Pur dâmbovițean și la nesfârșit...

Și Marcel, și George, Florin, Valentin, Mihaela, Dragoș, Marius, Dorina, Dan și Eugen au prestat cu sârg. Cu entuziasm și echilibrat. Nuanțat bogat. Experiență au, pricepere, cert. Personalitate, notorietate. Puse în comun, în nobilu’ scop. De-a ne veseli și-a reaminti un text exemplar. Potrivit rostindu-l, meritat slăvindu-l. Pe scenă urcând hotărât, aplauze vii obținând. Ca să zic din nou, apăsat: vivat comedia și-a’ ei slujitori...

Adrian SIMEANU

Florin Dochia

Inanna, 4

țipătul tău ca un tunel aerodinamic
în care antrenez bulbi de lalele
până se fac fluturi și desferecă
porțile de carne ale unei muzici abia auzite.

țipătul tău e bomba cu efect extaziant
din care izbucnesc cioburi de aer solid și
mi se strecoară în artere ca în niște
canale subterane pline cu lichid amniotic
și cutreierate de șobolanoizi electrici.

țipătul tău întărește ideea unui big bang
din care ies universuri după universuri și
te pătrund rând pe rând, ai în tine
un olimp de zei refugiați
din pricina unor războaie de alcov,
ai în tine promisiunea unui paradis pedestru,
ai în tine latența unei lumini în picioarele goale,
ea o să explodeze în inima mea flămândă
și din pasărea care am fost va să rămână
nimic altceva decât zborul.

Inanna, 4

ton cri comme un tunnel aérodynamique
où je lance des bulbes de tulipes
jusqu'à ce qu'ils se métamorphosent en papillons
et ils rompent les chaînes
des portes en chair d'une musique à peine audible.

ton cri est la bombe à effet extaziant
d'où éclatent des débris d'air solide
qui glissent dans mes artères comme dans
des canaux souterrains pleins de liquide amniotique
et hantés par des ratoïdes électriques.

ton cri confirme l'idée d'un big bang
qui engendre univers après univers
ils te pénètrent l'un après l'autre, il y a en toi
un olympe de dieux réfugiés
à cause de certaines guerres d'alcôve,
il y a en toi la promesse d'un paradis pedestre,
il y a en toi la latence d'une lumière à pieds nus,
qui va exploser dans mon coeur affamé
tandis que de l'oiseau que je l'ai été il ne restera
rien d'autre que le vol.

Versiune franceză de **Laura ȘERBAN**

Fereastra

Un magazin al nostalgiei postmoderne...

...avea să mă uimească la începutul acestui an, salvându-mi dorința de puternică impresie, atunci când se întâmplă ca toate lucrurile din jurul meu, atât de cunoscute, să fie risipite într-un plictis fără sfârșit.

Știu că lumea poate merge înainte oricum... Și totuși, mă împac greu cu o astfel de „liniște” cenușie. Într-o asemenea zi, mi-a picat sub ochi un fel de „păpușerie” a mărgelilor și a bijoulette-lor *handmade* – niște madlene de familie bună, într-un dialog plin de afecțiune cu protectoarea și stăpâna lor, Elena. Am descoperit un magazin magic-modern, răsărit discret între clădiri binecunoscute, în apropierea unei tufe de scoruș ornamental, care-i sporea transparența. Un magazin ca o cutie de sticlă, unde stăpâna pietrelor și a gemelor rare caută culcuș pentru sclipirile lor mătăsoase. Pandante și broșe, cercei ca niște bulbi gata înfloriți, gulere cu perle bătute în voal și catifea, eșarfe împachetate origami, poșete aduse din alte meleaguri, în culori aburite și blânde, mărgelile de nisip, mărunte și moi – un fel de năvod violet ce se poate purta în jurul gâtului – în fapt, însăși bucuria simțită în clipa în care toate neliniștile sufletului fac loc limpezimii, luminii.

Prin pereții subțiri ca de aer ai micului magazin răzbate o mângâiere. Elena știe să primească lume. Elena are sub tejghea

o carte a lui Orhan Pamuk, din care citește la răstimpuri. Elena știe să potrivească găтели, cu gesturi simple, ca și cum ar pune la loc tot ceea ce s-a pierdut în aceste vremuri greoaie.

Și din nou mă gândesc că lumea poate merge înainte, oricum... Fără să-și facă prea multe griji. „Nimicul n-are nevoie de nimeni”. Oamenii renunță cu seninătate la bucuriile mici, la trăinicia și tihna spațiilor proporționale cu ființa lor. Și se aruncă în gol în marketuri uriașe, diforme, în huriit de cărucioare, în mirosuri de pâine plăsmuită, laolaltă cu cele de fructe veștede și detergenți.

Aparențe, aparențe, aparențe...

Priviri goale, egale, nediferențiate.

Și marfa te cumpără...

Se cuvine să mă opresc, să nu alterez definitiv armonia priveliștilor de colecție. Se cuvine, mai ales, să păstrez ca martor al acestora, sufletul de fluture al podoabelor din „păpușeria” Elenei.

Liliana RUS

Marian Ruscu: *În jurul grotei*

Îmbinând relatarea auctorială, obiectivă, cronologică, a unor întâmplări petrecute în prima jumătate a secolului al XX-lea, în București și în împrejurimi sau pe Valea Prahovei, zone de expansiune ale lumii capitalei și spre lumea acesteia, cu prezentarea prin flash-back sau prin apelul la stilul indirect liber, romanul lui **Marian Ruscu**, *În jurul Grotei* – Editura Premier, Ploiești, 2012 – este o construcție polifonică, în care se intersectează destinele mai mult sau mai puțin spectaculoase ale unor personaje, din generații diferite, fiecăruia, la intrarea în scenă, făcându-i-se o prezentare succintă, în manieră tradițională, într-o tonalitate, un limbaj și o construcție a frazelor al căror aport este esențial în crearea culorii locale și temporale.

Un număr considerabil de nuclee epice, ale căror secvențe se întretes, fără a fi separate în capitole, ca și când naratorul s-ar lăsa condus de memoria involuntară, aduc în fața cititorului un peisaj uman dintr-o epocă de tranziție de la sat la oraș, când încă firele care-i leagă pe unii de alții sunt puternice, iar diferențele – sociale, culturale etc. – sunt, de cele mai multe ori, mai ales la nivel declarativ, dar deloc ostentativ. Intrigi amoroase, amoruri licite, dar, și mai multe, ilicite, crime vindicative, asasinat politice, drame de tot felul, război, cutremur, exod, răzbunări, nunți, botezuri, decese, trădări, platitudini existențiale, ambiguități, picaro de mahala, fete ambițioase, harnice, care visează să se împlinescă profesional, dar, mai ales, matrimonial, femei de carieră, pioniere în domenii importate din Occident, tineri bravi care-și leagă destinul de cel al țării, prin cariere militare, clanuri animate de orgolii, politicieni, diplomați, industriași, bancheri, agricultori, boemi, „psișcheri” etc. alcătuiesc tabloul unei lumi care își păstrează, în ciuda tuturor disfuncțiilor pe care le trăiește, o aură de ingenuitate, de pitoresc, învecinându-se, în bună parte, nu atât cu idilicul, cât, mai de grabă, cu o noblețe pe care o conferă asumarea și detașarea, concomitent, cu seninătate de capcanele destinului.

Roman doric, în mare parte, în terminologia lui Nicolae Manolescu, în primul rând prin ubicuitatea naratorului, cu predilecție pentru istorism, aducând date din trecutul personajelor și cu privire la constituirea și, apoi, la dezvoltarea unor idei, cartea lui Marian Ruscu este fresca unei lumi a cărei verosimilitate e susținută prin tehnicile la care apelează naratorul, valorificând, în special, detaliul, trimiterile la informații atestate istoric, o topografie și o toponimie larg exploatate - *O luară pe jos din Smârdan pe lângă Galeria Blanduziei și Biserica Doamnei, intrând pe Calea Victoriei, pe care nu o ocoleau, ori de câte ori aveau ocazia, și agale, în apropiere de Palatul Regal, cotiră pe C.A. Rosetti. La intersecția cu Jean Louis Calderon se îndreptară către Grădina Icoanei, colț cu Pictor Verona, unde locuia familia Petreanu.* – etc., dar și prin posibilitatea încadrării acesteia în perimetrul conturat de bogata tradiție a scrierilor literare despre aceeași perioadă care face obiectul său. Cu elemente de saga, Elena/Hellen Pantazi, Aritina Negulescu, Coralia Vlădescu, Lena, Ciprian Petreanu, George Lupașcu, neamurile lor, români, aromâni, ruși, nemți, turci, înalta societate, dar și

clasele de jos etc., toți și totul se adună, direct sau indirect, în jurul grotei, a cărei legendă se perpetuează și se amplifică, prin contribuția dramatică a unor personaje care vin să împlinescă blestemul miresei care, fugind de alesul părinților, s-ar fi aruncat cândva în lacul sărat de acolo. Că se sinucid, sunt ucise sau ajung, de cele mai multe ori, să trăiască banal, multe dintre ele cred că *nu trebuie să lași viața să treacă pe lângă tine, dacă trece nu o mai poți prinde de pe urmă, oricâte încercări ai face.*

Pe front, în exod, prizonieri, răniți, la București, în Bălți etc., conștient sau nu de schimbările care se produc fulgerător în viața lor și a lumii, personajele romanului lui Marian Ruscu demonstrează o poftă de viață nestăvilită care, uneori, transcende inteligibilul, făcându-și, de pildă, apariția metempsihoza, ca în cazul Luciei Chiriceanu, moartă de douăzeci de ani, însă cu o dragoste încă vie pentru soțul ei, Artur, pe care sufletul ei neliniștit îl caută neîncetat, amăgindu-se, iar ecurile întrupării acestei iubiri îl urmăresc pe Ciprian Petreanu atât în momentele când se rătăcește în viitor, cât și când i se naște fetița, a cărei asemănare cu misterioasa apariție este izbitoare.

Paranormalul transfigurează oarecum orizontul cărții, răstoarnă perspectiva apropiind-o de romanul mitic, alegoric și dându-i o notă de „realism magic”, care amintește de proza fantastică a lui Mihai Eminescu, Mircea Eliade, de D. R. Popescu, dar și de scrierile sud-americanilor, ca, de pildă, experiențele tânărului Ciprian Petreanu, care aduc motivul strigoiului, al dublului și prin care sporește densitatea epică. Transgresând barierele temporale, personajul amintit accede la secvențe de trecut și de viitor, însă revine, după fiecare incursiune în altă dimensiune, la realitate, fără urmări spectaculoase.

Urmând, așadar, un traseu uneori incredibil de sinuos, din spațiul românesc și până în Balcani, revenind aici, urmărind tribulațiile beligeranților din Primul Război Mondial, personaje cu destine sfâșietoare, de o cruzime a cărei detaliere frizează uneori naturalismul sau chiar oniricul, în cele două părți ale sale – *În jurul grotei și Pregătiri pentru schimbare* –, romanul lui Marian Ruscu îi oferă cititorului o acțiune de o deosebită densitate, stăpânită de un narator vigilent, ferm, raportându-se echidistant la marasmul care tinde adesea să-i copleșească pe actanții care ilustrează o mare diversitate de tipologii, însă experiențele prin care trec sunt de foarte multe ori insolite și incredibile.

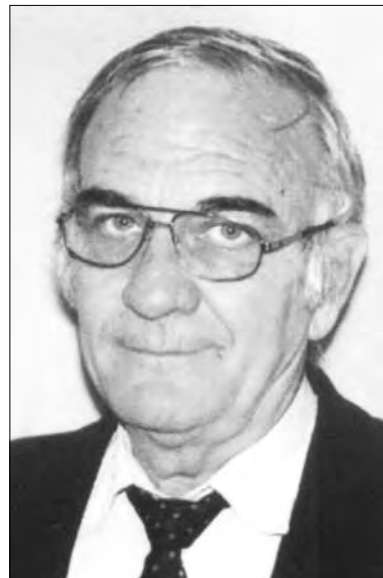
Ruxandra și Daniel Preduț

Scriu cu o deosebită emoție despre una dintre cele mai interesante expoziții care a avut loc la Galeria de Artă Metopa în ultimul an. Din păcate, sala care-i găzduiește pe Ruxandra și Daniel Preduț se dovedește mică și lipsită de o lumină suficientă pentru a citi în normalitate operele expuse. Poate vom avea într-o zi o sală de nivel European, pentru că artiști plastici care să o onoreze avem.

Despre expoziția celor doi pictori am numai cuvinte de laudă. În primul rând pentru că totul, absolut totul este de calitate. Și așa începe de la panotajul excelent realizat de Daniel (pentru a nu știu câta oară îl felicit!!). Lucrările așezate pe un principiu cronologic și simetric ne oferă apropierea de tendințele comunicării celor doi artiști.

Ruxandra își asumă rolul de primadonă în această manifestare și vă spun cu mâna pe inimă că îl rezolvă cu brio. Față de anul trecut, artista „curăță” cu mult curaj și pricepere fiecare „zonă” a compozițiilor, oferind o pictură plină de prospețime și promisiuni. Raportul cromatic este de calitate (mult mai evident în lucrările de anul acesta). Pictorița nu renunță la modul. Pentru ea oala (chiupul) devine un simbol al fertilității, al credinței și, de ce nu, al perenității. Fie că obiectul este mic, mijlociu sau mare, el devine un vehicul al comunicării. Ruxandra nu va renunța ușor la acest element care îi oferă posibilități nenumărate de filozofare. Lutul, materia din care am fost creați, este de altfel una din legăturile spirituale dintre compozițiile ei și autoportretele lui Daniel. Amândoi tratează printr-o cromatică rece (este atributul verticalității, dar și al transcendenței) probleme de trăire estetică și nu hedonică.

Daniel Preduț rezolvă în două autoportrete (de o subtilitate specifică minimaliștilor) stări de extaz în fața supremației adevăratului mijloc de comunicare al picturii:

CULOAREA. Aici apare necesitatea de a vă ruga să „lecturați” repetat opera lui Daniel. Motivul este foarte simplu: fiecare vizionare a acestor lucrări vă oferă alte și alte puncte de vedere a personalității (seducătoare, de altminteri) pictorului.

Remarcabil este la această expoziție și caracterul oarecum didactic al așezării pe simeze. Lucrări selectate și așezate de așa manieră încât spațiul dintre ele să producă respirație.

Mă bucur că din când în când la Pitești se deschid astfel de expoziții, care salvează ideea de artă autentică. Poate publicul nostru, atât cât este, va reuși să facă diferența dintre arta adevărată, care comunică prin mijloace specifice genului și „bucătării” comerciale. Numai acceptând dialogul cu artiștii, putem să facem posibil progresul în creație.

Ruxandra face un pas uriaș în față. Asumarea unei astfel de comunicări este laudabilă. Despre Daniel nu pot decât să semnalez constanța eleganței ce respiră din opera sa. Este un perfecționist notoriu.

Felicitări amândurora!

Ion PANTILIE

Eveniment cultural

Cinematograful „Sebastian Papaiani”

Tudor Pendiuc, primarul municipiului Pitești, și Marius Cristian Iurașcu, Director General România Film, au fost organizatorii festivității de acordare a denumirii „Cinematograful «Sebastian Papaiani»” sălii de proiecție cinematografică cunoscută sub numele „Cinematograful «Modern»”, din Pitești.

Evenimentul, care a avut loc în data de 1 martie a.c. chiar în cinematograful cu pricina, vine ca o recunoaștere și omagiere a piteșteanului Sebastian Papaiani, actor, nume de referință al cinematografului și teatrului românesc.

La eveniment au participat Actorul Sebastian Papaiani, regizorul Geo Saizescu, oameni de cultură, politicieni, iubitori ai artei cinematografice și teatrale. (C.L.).

S-a întâmplat la Centrul Cultural Pitești

Membri noi la USR și lansare de carte

În sala Simpozion a Centrului Cultural Pitești a avut loc, în data de 7 februarie, festivitatea de primire a noilor membri ai USR - Filiala Pitești - : Constantin Hârlav și Mihai Barbu (membri titulari) și Gabriel Cazan și Cristian Meleșteu (membri stagieri).

După festivitate a urmat lansarea noului volum de versuri al poetului și jurnalistului Ștefan Dumitru Afrimescu, intitulat *Quantica*.

Amfitrionii celor două evenimente au fost Nicolae Oprea, critic literar și președinte al USR – Filiala Pitești – , Mircea Bârsilă, poet și critic literar și Dumitru Augustin Doman, prozator, redactor șef al revistei Argeș.

Au participat la eveniment scriitori, jurnaliști și prieteni ai celor sărbătoriți. (C.L.)

Ora de poezie a Coniței Lena

Poeta Conița Lena, autoare a trei cărți de poezie și membră a USR, a citit din creația ei, marți, 19 februarie a. c., în cadrul programului „Printre cărțile oamenilor de cultură argeșeni”, inițiat de Centrul Cultural Pitești.

Din creația poetei au mai recitat versuri eleve de la Colegiul Tehnic Dimitrie Dima și Colegiul Economic Maria Teiuleanu.

La eveniment au participat Carmen Dumitrache, director al Centrului Cultural, prof. Iris Tănăsescu, prof. Tatiana Nica, elevi de la cele două școli și poetul Virgil Diaconu, care a prezentat-o pe Conița Lena, punctând predispoziția spre joc și limbajul viu colorat al versurilor autoarei. În mare, o oră de poezie și dialog întru totul reușită. (C.L.)

Universitari niponi la o școală din Pitești

„Spiritul japonez al răbdării decente – ninja” este numele activității susținute de patru universitari japonezi – Moriyama Tomohiro, Fufumori Masafumi, Koyama Masashi și Oana Tomohiro – la Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu” Pitești, în data de 19 februarie 2013.

În cadrul programului, profesorii Universității Kinki din Osaka au vorbit elevilor claselor V – VIII, din școlile „N. Bălcescu” și „Ion Minulescu” despre spiritul ninja, geografia și limba japoneze. Partea română a prezentat două expoziții interesante – Expoziția de grafică „Chipuri nipone”, realizată de Ionuț Aldea și Alina Marica, elevi ai clasei a VIII-a B și Expoziția de obiecte tradiționale nipone.

La evenimentul organizat de profesoarele Silvia Neagoe, Mihaela Manea și Cristiana Munteanu au participat și profesorii Tiberiu Solomon, director,

Cornelia Zibileanu, inspector de specialitate al I.S.J. Argeș, Cecilia Enache, Magdalena Dinu, Manuela Fianu, Cornelia Solomon. (C.L.)

Premiile naționale pentru poezie „Mircea Ivănescu”, ediția 2013

Asociația culturală *Artgothica Sibiu* anunță deschiderea înscrierilor pentru Ediția 2013 a Premiilor Naționale pentru Poezie „Mircea Ivănescu”. Premiile se acordă pe trei secțiuni.

1. Premiul „Mopete” pentru manuscris

Pot participa scriitori nedebutați în volum, indiferent de vârstă și fără restricții de apartenență la uniuni de creație sau alte organizații. Concurenții vor trimite între 20 și 30 de poeme, culese cu diacritice, cu caractere Times New Roman, corp minim 12. Grupajul va fi trimis prin e-mail la adresa artgothica.sibiu@gmail.com, până la data de 1 mai 2013, de pe orice e-mail care nu conține numele real al autorului. Organizatorii vor confirma explicit recepția e-mail-ului conținând grupajul de poeme. (Vă rugăm să retrimiteți e-mail-ul în cazul în care nu ați primit confirmarea de primire). Identitatea autorului poate fi solicitată doar după încheierea jurizării. Orice participant despre care se va constata, de către membrii Colegiului Director al Asociației *Artgothica Sibiu*, că a furnizat, în e-mail-ul de înscriere în concurs, indicii despre identitatea sa, va fi descalificat. E-mail-urile de înscriere la concurs vor fi arhivate și vor putea fi consultate, la cerere, de oricine este interesat. Premiul constă în următoarele: Diplomă (oferită de Asociația *Artgothica Sibiu*), Trofeul „Mopete pentru debut” și publicarea unui volum de poezie inedit al autorului la una dintre editurile partenere.

2. Premiul „Mircea Ivănescu” pentru Debut

Condiția de înscriere este ca volumul de debut să fi fost publicat între 1 ianuarie 2012 și 31 decembrie 2012. Pot înscrie volume atât editurile cât și autorii. Se vor trimite câte 5 exemplare din volumul înscris, împreună cu datele de contact ale autorului, prin poștă, cu confirmare de primire, pe adresa: Asociația *Artgothica Sibiu*, 550024 Sibiu, Bld. Victoriei, nr. 28, până la data de 1 mai 2013, data poștei.

Premiul constă în următoarele: Diplomă (oferită de Asociația *Artgothica Sibiu*), Trofeul „Mircea Ivănescu pentru debut” și o sumă de bani.

3. Premiul „Mircea Ivănescu” pentru Poezie

Condiția de înscriere este ca volumul să fi fost publicat între 1 ianuarie 2012 și 31 decembrie 2012. Pot înscrie volume atât editurile cât și autorii. Se vor trimite câte 5 exemplare din volumul înscris, împreună cu datele de contact ale autorului, prin poștă, cu confirmare de primire, pe adresa: Asociația *Artgothica Sibiu*, 550024 Sibiu, Bld. Victoriei, nr. 28, până la data de 1 mai 2013, data poștei. Premiul constă în următoarele: Diplomă (oferită de Asociația *Artgothica Sibiu*), Trofeul „Mircea Ivănescu pentru Poezie” și o sumă de bani.

Reguli generale

1. Este interzisă participarea la concurs a membrilor Colegiului Director al Asociației *Artgothica Sibiu* cât și a rudelor acestora de gradul I.

2. Membrii juriului vor juriza complet independent și vor furniza rezultatele finale ale jurizării în corespondență privată cu Secretariatul juriului. Fiecare dintre membrii juriului va desemna câte 3 grupaje sau volume, la fiecare dintre cele 3 secțiuni, notate, în ordinea descrescătoare a opțiunilor, cu note de la 5 la 3. Câștigătorul fiecărei secțiuni va fi desemnat prin realizarea mediei aritmetice a notelor primite de la membrii juriului. În caz de medie egală, membrii juriului vor vota între grupajele sau volumele cu medie egală, câștigătorul fiind desemnat cu majoritatea voturilor membrilor juriului.

3. Nominalizările vor fi anunțate pe site-ul Asociației culturale *Artgothica Sibiu*, la adresa <http://artgothica.wordpress.com/>. Decernarea premiilor va avea loc în cadrul Taberei Internaționale de Poezie *Artgothica-2013*.

Juriul care va acorda premiile este următorul: președinte Alexandru Cistelean, membri Ștefan Ion Ghilimescu, Ion Mureșan, Irina Petraș, Lucian Vasilescu.

Magie la Ploiești

Ca o magmă clocotitoare-n adânc este Wagner. Costin făcând să erupă copleșitor. Recent, la filarmonica din urbea cu gaz. Pesemne că ceva m-a mânat într-acolo. S-ascult, reascult orchestra-i grozavă. Sexagenară, cu ștaif. Profesioniștii și respectabilă, incontestabil. Jur că din sală plecai în extaz. Pe drum către casă doar în elogiile vorbind cu colegii. Mirific, am zis unanim. Că fu o cântare tulburătoare. Impresionantă. Cu un program grandios. Ales ideal. Wagner, cum spuneam, Beethoven „Titanul” și Prokofiev. „Tristan și Isolda”, concertu’ pentru vioară, în re, „Romeo și Julieta”, balet. Capodopere, cert, nestemate desăvârșite. Răscolitoare când intră pe mâini potrivite. Ca ale lui Gheorghe Costin, mai sus pomenit. Aprig dirijor, parcă vrăjitor. Un Misha Katz de pe Bega. Cutez așa să-l compar căci hipnotizează. Și fascinează imens. Notele fiind pentru el prilej de magie. Din care să ieși nu ai vrea defel...

Astfel simții la Ploiești și simt încă, uimit. Ești bun, prietene Ghiță, și la Pitești de-i veni, triumf uriaș vei afla. Argeșenii-s calzi. Știu a prețui și a răsplăti munca de elită. A ta este, sigur. Nu am a uita ce atent lucași cu parteneru-ți model. Daniel Podlovski, reală surpriză. Poate nu sprintar ca la tinerete, da’ cu arcușu’, temeinic și-acu. O ceteră faină precis mânuind. Și-un sunet cristal cu ea izbutind. Ce bine ne-ar prinde de ar sosi și p-aici. Are clasă și rasă, vădit. Este temerar, îndrăznind la Ludwig. A cărui lucrare ușoară nu e, în alcătuirea-i cu har. Și frumusețea de timp neștirbită vreodat’. Socot c-a onorat-o din plin. Cu măiestrie, finețe și stil. Jos pălăria, maestre, ne-om reîntâlni. Merită efortu’, l-oi face convins...

Adrian SIMEANU

CONCURSUL DE POEZIE DE DRAGOSTE LEOAICĂ TÂNĂRĂ, IUBIREA...

Ediția a XIII-a, 26 aprilie 2013

Centrul Cultural al municipiului Pitești, prin revistele de cultură *Cafeneaua literară* și *Argeș*, organizează ediția a XIII-a a **Concursului național de poezie de dragoste Leoaică tânără, iubirea...**

La concurs pot participa creatori cu vârste până în 35 de ani, care nu sunt membri ai U.S.R. și nu au câștigat un premiu la edițiile noastre anterioare.

Concurenții vor trimite pe adresa organizatorului câte 5 poezii de dragoste, creații originale, nepublicate în volum, fiecare poezie fiind printată sau dactilografiată pe câte o singură pagină, semnată cu numele real al autorului și având indicat nr. de telefon.

Toate cele cinci poeme vor fi cuprinse într-un singur document cu extensia .doc, cules cu corp 14, Times New Roman CE, mărime 150. Textele vor fi expediate fie la adresa e-mail virgildiaconu2004@yahoo.com, fie poștal, pe adresa Centrul Cultural Pitești, Str. Calea Craiovei nr. 2, Casa Cărții, Bloc G1, sc. C, et. I, cod 110013 Pitești, jud. Argeș, fie se vor depune direct la sediul Centrului Cultural Pitești, până la 15 aprilie 2012. Manuscrisele nu se înapoiază.

Juriul va fi format din membri ai U.S.R. desemnați de organizator. Câștigătorii vor fi premiați în bani, astfel:

Premiul I:	370 lei
Premiul al II-lea:	310 lei
Premiul al III-lea:	280 lei
Mențiune I	220 lei
Mențiune II	220 lei

Festivitatea de premiere va avea loc la Centrul Cultural Pitești, în ziua de 26 aprilie 2013, ora 12.00. Premiile se acordă numai câștigătorilor prezenți la festivitate. În caz de neprezentare, premiile se acordă următorilor clasati.

Poeziile premiate vor fi publicate în revistele *Argeș* și *Cafeneaua literară*.

Organizatorul nu decontează cheltuielile de deplasare sau cazare.

„Poezie română contemporană” lansată la Iași

Asociația Universul Prieteniei a organizat sâmbătă, 23 februarie 2013, începând cu ora 11, la Muzeul „Vasile Pogor” din Iași, Galeriile „Pod Pogor”, lansarea celui de-al 50-lea volum apărut sub egida sa: **Aventura lecturii. Poezie română contemporană**, al **Mioarei Bahna**.

Volumul cuprinde cronicile literare a 37 de volume de versuri, scrise de 36 de autori, dintre care 5 sunt ieșeni. Este vorba de Daniel Corbu, Emilian Marcu, Cassian Maria Spiridon, Valentin Talpalaru și Horia Zilieru, care au fost prezenți la lansare și care au vorbit despre lucrare.

Invitatul special a fost prof.univ.dr. Constantin Dram care a prezentat cartea. Au mai vorbit despre volum poetul și criticul literar Paul Gorban, precum și Lidia Grosu, de la Universitatea de Stat din Chișinău, Republica Moldova.

În public s-au aflat personalități ale vieții culturale, în primul rând ieșene: Mihai Batog-Bujeniță, Vasile Larco, Sorin Cotlarciuc, Vasile Diacon, Liviu Apetroae, Sandu Cupcea (Chișinău) etc.

Moderatorii acestei manifestări au fost Rodica Rodean și Iulian Sirbu.

Rodica RODEAN

Cafeneaua literară

Revistă lunară editată de
Centrul Cultural Pitești

sub egida
Consiliului Local Pitești și
a
**Primăriei municipiului
Pitești**

Fondată în ianuarie 2003

REDACȚIA

Director: Virgil DIACONU
Redactor-șef: Marian BARBU
Redactori: Nicolae EREMIA
Gheorghe FRANGULEA
Ion PANTILIE
Denisa POPESCU
Liliana RUS
Florian STANCIU

Culegere:
Ioana NACIU

Corectură:
Liliana RUS

Tehnoredactare:
Simona FUSARU

Prezentare artistică:
Virgil DIACONU

ADRESA REDACȚIEI:

**Centrul Cultural Pitești,
Cafeneaua literară,**
strada Craiovei nr. 2, bl. G 1,
sc. C, et. I, Casa Cărții, 110013,
Pitești
Tel.: 0248/216348, 219976
Fax: 0248/210068

e-mail:
cafeneaua_literara2003@yahoo.com
<http://www.centrul-cultural-pitesti.ro>

Cont: 50104122256,
Trezoreria Pitești
ISSN: 1583-5847

Responsabilitatea asupra
conținutului textelor revine
autorilor, conform legii.
Autorii pot avea și alte opinii
decât ale redacției.

Manuscrisele primite
la redacție nu se înapoiază.

Revista poate fi găsită la
chișocul Muzeului Literaturii
Române, București.

Tiparul executat la
S.C. Tiparg S.A.,
tel.: 0248/221.348,
e-mail: office@tiparg.ro.

Epimenides, spiritul de după somn*

„Pe cele nevăzute dovedește-le cu cele văzute.”

Epimenides

Epimenides, poetul epic din Cnossos (Creta), a trăit în ultima treime a secolului al VII-lea î. Hr., fiind cunoscut mai cu seamă pentru vindecările sale magice, puterile divinatorii și profetice. Era socotit al șaptelea în rândul înțelepților, căci „el părea să fie iubit de zei și iscusit în cele sacre, adică să aibă duh inspirat și inițiatic”, spune Platon într-unul din dialogurile sale.

Din cartea *Despre viețile și doctrinele filozofilor*, a lui de Diogenes Laertios, aflăm că Epimenides a scris o *Theogonie* în 5.000 de versuri, o lucrare în versuri despre nașterea cureților și corybanților și *Despre sacrificii*, în proză. Tot lui i se atribuie *Purificările*, în hexametri, *Creticile* și *Oracole*, în proză.

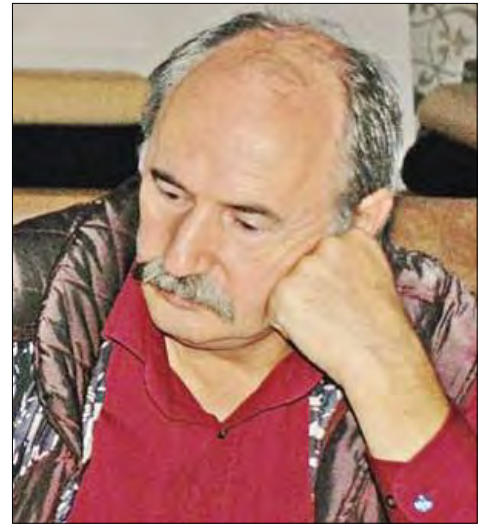
Stranie este însă povestea vieții sale și trebuie că ea a cântărit cel puțin tot atât de mult cât faptele ce i se atribuie. Plecat într-o zi de acasă, în tinerețe, Epimenides găsi înspre seară peștera lui Zeus de pe muntele Ida, unde adormi. Când se trezi, se întoarse la ai săi și, „pătrunzând în locuința sa, dădu peste unii care-l întrebară cine este, până ce, descoperind pe fratele său mai tânăr, ce ajunsese între timp bătrân, află de la acesta tot adevărul. Trecuseră 57 de ani. Făcându-i-se astfel faima printre toți elenii, fu socotit un ales al zeilor”. (Laertios).

Dar somnul lui Epimenides din peștera lui Zeus Diktaios trebuie să fi fost unul inițiatic, de vreme ce, „el însuși spunea că avusese parte de un vis în care i s-au ivit zeii și glasurile zeești și Adevărul și Dreptatea”, relatează profetul în *Epistola către Tit*.

Înțelegem, așadar, că cercetătorul celor divine și-a dobândit toată știința chiar de la zei, în somn. Dezvelindu-și învățătura la trezire, i-au spus *Epimenides*, adică „spiritul de după somn”.

Faima celui trezit din somn ajunsese între timp la Atena, care suferea în vremea aceea de ciumă și dezbinare. În speranța vindecării, atenienii trimiseră după Epimenides o corabie. Acesta purifică orașul și alungă ciuma, mântuind cetatea. Drept răsplată, atenienii i-au oferit bani mulți și mari onoruri. Dar purificatorul n-a cerut nimic altceva decât o ramură din măslinul cel sfânt.

Lobon din Argos afirmă că ar fi ridicat la Atena Templul Eumenidelor, fie ca semn că înlănzise Furiile, fie că doar se gândea să împlinească acest lucru. Tot la Atena a vrut să înalțe un templu nimfelor, dar a fost oprit de glasul coborât din cer: „Nu către nimfe, Epimenides, ci lui Zeus”.

De la Demetrios aflăm că nu stătea la masă cu nimeni și că se hrănea cu un aliment primit de la nimfe, făcut din semințele de nalbă, asfodel și miere, pe care îl ținea într-o copită de vită. Templul pe care a vrut să-l înalțe nimfelor trebuie că se voia un dar în schimbul hranei secrete primite de la ele.

„Pretindea, cu privire la sine, că ar fi trăit în mai multe rânduri”, scrie Laertios în cartea sa, iar viețile acestea trebuie să fi fost altele decât cele trei dovedite deja: viața de efeb de dinaintea somnului din peștera lui Zeus Diktaios de pe muntele Ida, aceea din visul în care i s-au ivit zeii și glasurile zeești, și aceea de după somn, când și-a dezvelit puterile și a scris *Theogonia*, a purificat cetatea Atena și a înalțat altare și temple.

Platon, filozoful, a văzut în Epimenides „un bărbat cu har divin, o rudă de-a noastră, care a săvârșit unele ritualuri sacre, câte îi poruncise Zeul”. Alții l-au numit mag, adică cercetător al rânduiri divine a lumii și au pus purificările sale în rând cu daimonul lui Socrate și binele lui Platon. Iar cei care l-au nesocotit au făcut-o spre pierderea lor. (Vezi Apuleius, *Apologia*). „Dar cel mai de seamă lucru este că, inițiind în mistere și sanctificând cetatea prin expiații, purificări și citorii, Epimenides o făcu supusă dreptății și mai deschisă către buna înțelegere”, spune Plutarh, în *Solon* 12.

De la cel iscusit în cele divine ne-a rămas versul: „Pe cele nevăzute dovedește-le cu cele văzute.” Cât despre el, săvârșindu-se din viață, în anii târzii i s-a găsit pielea împetritată cu tot felul de litere. (Suidas).

Virgil DIACONU

* Textul face parte din volumul *Atelierul de fluturi*, aflat în lucru.

Cafeneaua literară așteaptă răspunsurile dvs. la ancheta *Poezia postmodernă* (vezi p. 9) pe adresa virgildiaconu2004@yahoo.com.

Cafeneaua literară este membră **APLER** și **ARPE**.

Vizitați **Cafeneaua literară** la adresa www.centrul-cultural-pitesti.ro